

**CYNLLUNIO TREFNIADAETH YSGOLION: LLEOEDD MEWN
YSGOLION CYNRADD I WASANAETHU CATHAYS A RHANNAU
O GABALFA, Y MYNYDD BYCHAN, YSTUM TAF A
PHLASNEWYDD**

ADDYSG (Y CYNGHORYDD SARAH MERRY)

EITEM AGENDA: 4

Rheswm dros yr Adroddiad hwn

1. Galluogi'r Cabinet i ystyried argymhelliad i gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar gynigion diwygiedig ar gyfer darpariaeth ysgol gynradd i wasanaethu Cathays a rhannau o Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd.
2. Er mwyn i'r Cabinet nodi'r goblygiadau refeniw a'r goblygiadau cyfalaf posibl sy'n deillio o ad-drefnu'r ddarpariaeth ysgol yn yr ardal, a goblygiadau TAW posibl a allai godi o'r trefniadau perchnogaeth tir sy'n ymwneud â throsglwyddiad posibl Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica.

Cefndir

Cyd-destun Caerdydd - 'Cryfach, Tecach, Gwyrddach' a phwysigrwydd Addysg

3. Ym mis Mehefin 2022, cyhoeddodd y Cyngor ei ddogfen 'Cryfach, Tecach, Gwyrddach', sy'n nodi'r themâu a'r ymrwymadau allweddol ar gyfer y pum mlynedd nesaf gan ganolbwyntio'n gryf ar roi plant a phobl ifanc yn flaenllaw yn eu huchelgeisiau ar gyfer y ddinas. Yn ganolog i hyn yw'n cred cryf mai addysg dda yw'r llwybr mwyaf sicr allan o dlodi ac, yn ei dro, fod ffyniant hirdymor y ddinas yn dibynnu ar gefnogaeth gadarn i'n plant a'n pobl ifanc wireddu eu potensial.
4. Er mwyn adeiladu ar y safon uchel o addysg a ddarperir yng Nghaerdydd fel y cydnabuwyd gan yr Arolwg Estyn diweddar, mae'r Cyngor wedi ailadrodd ei ymrwymiad i wneud pob ysgol yng Nghaerdydd yn ysgol dda, lle gall pob plentyn dderbyn addysg wych.
5. Mae hyn yn cynnwys ymrwymiad parhaus i lefelau uchel o fuddsoddiad mewn adeiladau ysgol newydd a phresennol ochr yn ochr â pharhau i

sbarduno cyrhaeddiad addysgol, a chyflawni ein hymrwymiad i roi barn plant a phobl ifanc wrth galon agenda polisi'r Cyngor. Wrth wneud hynny, mae'r Cyngor yn awyddus i roi ffocws penodol ar gefnogi'r plant mwyaf agored i niwed i fyd gwaith ac addysg uwch.

6. Mae addysg yn cael ei nodi'n gyson fel y brif flaenoriaeth i blant a phobl ifanc Caerdydd. Mae'n hawl gymdeithasol a diwylliannol allweddol sy'n chwarae rôl hanfodol mewn trechu tlodi ac anfantais.
7. Wedi'i chynnwys yn y ddogfen Cryfach, Tecach, Gwyrddach mae'r ymrwymiad i bennu gweledigaeth a strategaeth newydd ar gyfer addysg drwy adnewyddu strategaeth Caerdydd 2030. Bwriad hyn yw cryfhau'r ffocws i roi mwy o bwyslais ar sicrhau nad oes unrhyw blentyn neu berson ifanc yn cael ei adael ar ôl ac y gall pawb fanteisio ar lwybrau priodol i gyfleoedd addysg a dysgu sy'n eu galluogi i ffynnu a gwreiddu eu breuddwydion a'u huchelgeisiau unigol.
8. Mae yna ymrwymïadau clir hefyd i gau'r bwlch i'n dysgwyr mwyaf bregus gan ganolbwyntio'n benodol ar blant mewn gofal, y rhai a addysgwyd heblaw yn yr ysgol a phlant o'r cymunedau mwyaf difreintiedig; datblygu rhaglen Ysgolion â Ffocws Cymunedol a hyrwyddo manteision dwyieithrwydd, ehangu'r nifer sy'n manteisio ar addysg cyfrwng Cymraeg yn unol â chynllun Cymraeg 2050.
9. Yng Nghaerdydd, mae sicrhau bod cyllid ar gyfer addysg yn cael ei dargedu tuag at brofiadau a chyfleoedd dysgu ochr yn ochr â chymorth i deuluoedd yn hollbwysig. Er bod buddsoddi yn y seilwaith yn gallu bod yn rhan allweddol o leihau gwariant ar asedau sefydlog, mae sicrhau trefn briodol a chynaliadwy o leoedd wedi'u dosbarthu ledled y ddinas yn hanfodol. Mae'n rhaid i'r Cyngor gefnogi pob ysgol i barhau i wella addysg i'w holl ddysgwyr.
10. Er mwyn cyflawni hyn, rhaid i'r Cyngor hefyd sicrhau bod cydbwysedd priodol yn y nifer a gwahanol fathau o lefydd ysgol sy'n gwasanaethu pob ardal, a bod pob darpariaeth ysgol a gynigir yn diwallu anghenion amrywiol y cymunedau y maent yn eu gwasanaethu. Tra'n gwneud hynny, rhaid i'r Cyngor wneud y mwyaf o botensial ei staff addysgu a dysgu er mwyn sicrhau'r defnydd gorau o'u talent, a thrwy hynny sicrhau'r effaith fwyaf ar gyfleoedd a chanlyniadau dysgwyr i bawb.

Cyd-destun poblogaeth ledled y ddinas

11. Roedd nifer y derbyniadau i ddsbarthiadau derbyn ledled y ddinas ar ei uchaf yn 2015/16 a 2016/17 gyda tua 4,370 o ddisgyblion, sy'n cyfateb i'r cyfraddau genedigaethau oedd ar eu huchaf yn 2010/11 a 2011/12. O gymharu cymeriant i nifer y llefydd sydd ar gael o tua 4,700, cadwodd Caerdydd tua 8% o leoedd gwag.
12. O ganlyniad i gwmp parhaus yn y gyfradd geni o 2017/18 ymlaen, a rhagamcanir y bydd newidiadau i batrymau mudo, cymeriant ar draws y ddinas i addysg gynradd ym mis Medi 2021 i fis Medi 2025 yn lleihau'n sylweddol. Ceir tystiolaeth o'r rhain mewn data a gyhoeddwyd gan y

Swyddfa Ystadegau Gwladol a setiau data diweddaraf cofrestru meddygon teulu'r GIG. Fodd bynnag, nid yw newidiadau poblogaeth yn gyson ym mhob rhan o'r ddinas.

13. Gostyngodd y nifer a dderbyniwyd i ddsbarthiadau Derbyn yn 2021/22 i tua 3,860 o ddisgyblion, cwmp o tua 510 o ddisgyblion ers pan welwyd y nifer uchaf, a rhagamcanir y bydd y nifer yn gostwng ymhellach i tua 3,500 erbyn 2025/2026, gostyngiad o tua 18%. O gymharu'r niferoedd a ragamcener i nifer y lleoedd sydd ar gael, sef tua 4,700, byddai canran y lleoedd gwag yng Nghaerdydd yn cynyddu i tua 25% ledled y ddinas. Mae hyn yn cyfateb i 18 ysgol gynradd â dau ddsbarth mynediad wag. Mae patrymau dewis rhieni yn golygu y bydd yr effaith ar rai ysgolion yn ddibwys, ac ar gyfer ysgolion eraill bydd yr effaith ar niferoedd disgyblion yn llawer mwy na'r cyfartaledd ledled y ddinas o gwmp o 18%.
14. Gan fod cyfraddau genedigaethau yng Nghaerdydd, ac yn genedlaethol, wedi dilyn cylch tymor hir o tua 25 mlynedd, rhagwelir felly na fyddai'r niferoedd derbyn yn dychwelyd i lefelau uchel tan ar ôl 2030. Yn genedlaethol, cofnodwyd y cyfraddau genedigaethau isaf blaenorol ym 1977, ac yna codiad sylweddol ac yna disgyn i isel yn 2001. Dilynwyd hyn wedyn gan gyfnod o ddyrchafiad i 2011/12 sydd wedyn yn disgyn o'r dyddiad hwn. Er bod codiad bach wedi'i gofnodi yn data'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ar gyfer blwyddyn galendr 2021, nid oes codiad wedi'i gofnodi yn data cofrestru meddygon teulu'r GIG yn y set ddata ddiweddaraf ar gyfer cyfnod y flwyddyn academaidd 2020/21.
15. Yn unol â chanllawiau'r Cod Trefniadaeth Ysgolion, os oes mwy na 10% o leoedd gwag mewn ardal yn gyffredinol, dylai awdurdodau lleol adolygu eu darpariaeth ac ystyried a ddylent wneud cynigion ar gyfer cael gwared arnynt os bydd hynny'n gwella effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd y ddarpariaeth.
16. Mae nifer y lleoedd sydd ar gael mewn cymunedau presennol yng Nghaerdydd yn ddigon i ddarparu ar gyfer pob disgybl a rhaid cadw cyfran resymol o'r lleoedd gwag uwchben lefel y canllawiau o 10% i ymateb i'r amrywiant uchel yn y nifer derbyn yn y hirdymor.
17. Wrth i gyllidebau ysgolion gael eu rhagddweud ar niferoedd disgyblion, bydd lleihau'r nifer sy'n cael eu derbyn a mwy o leoedd gwag ledled y ddinas yn cael effaith sylweddol ar rai ysgolion. Byddai cynigion i gydbwysu gallu ysgolion yn well yn unol â'r rhagolygon o'r lleoedd sydd eu hangen yn cynnig defnydd mwy effeithiol o adnoddau ariannol yr ysgolion, gan alluogi ysgolion i ddyrannu cyfradd uwch o'u cyllideb i addysgu a dysgu.

Gwella cydbwysedd lleoedd ysgolion Cymraeg a Saesneg

18. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i sicrhau bod pob plentyn yng Nghaerdydd yn cael addysg wych trwy gyfrwng yr iaith o'u dewis nhw.
19. Bu'r Cyngor yn ymgynghori yn 2021 ar gynnig i ddarparu balans priodol o leoedd ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg i

wasanaethu Cathays a rhannau o Gabalfa, Y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd a gofyn am farn ar newidiadau hirdymor i ddarpariaeth ysgolion.

20. Mae digon o gapasiti yn yr ysgolion sy'n gwasanaethu'r ardaloedd hynny ar hyn o bryd i alluogi ad-drefnu'r ddarpariaeth bresennol. Byddai unrhyw ad-drefnu darpariaeth yn gorfod cydbwyso'n briodol y cyflenwad a'r galw am ddarpariaeth cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg yn yr ardal, a byddai'n ffordd fwy effeithiol ac effeithlon o ddefnyddio adnoddau. Rhaid i gynigion hefyd gadw hyblygrwydd yn yr ystâd Addysg i ymateb i unrhyw newidiadau yn y boblogaeth yn y dyfodol sy'n effeithio ar yr ardal.
21. Mae cynllunio a datblygu cynigion trefniadaeth ysgolion effeithiol yn allweddol i ddarparu canlyniadau addysgol gwell, a dylai cynigion anelu at gynyddu effeithiolrwydd ysgolion ac anghydraddoldebau cul mewn cyflawniad rhwng ardaloedd breintiedig a difreintiedig, grwpiau, ac unigolion.
22. Wrth drefnu darpariaeth ysgolion, rhaid i awdurdodau lleol ystyried:
 - Sut i gefnogi ysgolion i barhau i wella ansawdd a safonau mewn addysg i bob un o'u dysgwyr.
 - Yr angen am leoedd o bob math, a'r effaith ar hygyrchedd ysgolion.
 - I ba raddau y mae cynigion yn cefnogi Cymraeg 2050 a'u Cynlluniau Cymraeg mewn Addysg Lleol.
 - Bydd cynigion effaith yn cael ar gyrhaeddiad addysgol ymhlith plant o gefndiroedd difreintiedig yn economaidd.
 - Unrhyw faterion cydraddoldeb, gan gynnwys y rhai a nodwyd drwy asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb, gan sicrhau bod pob darpariaeth ysgol a gynigir yn diwallu anghenion amrywiol y cymunedau y maent yn eu gwasanaethu ar hyn o bryd ac yn gallu gwasanaethu yn y dyfodol.
 - Darparu adnoddau addysg a goblygiadau ariannol eraill, gan gefnogi ysgolion i fod yn gynaliadwy yn ariannol mewn patrwm gwell o ddarpariaeth drwy gyfuno, ffederasiwn ffurfiol neu gydweithio.
 - Sut i gynorthwyo ysgolion i ddyrannu cyfran uwch o gyllideb i addysgu a dysgu, a thrwy hynny gadw a chynyddu cyfleoedd i ddysgwyr
23. Wrth ddatblygu cynigion sy'n benodol i wella dosbarthiad lleoedd cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg yn ardaloedd Cathays a rhannau o Gabalfa, Y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd rhaid ystyried y pwyntiau canlynol hefyd:
 - Sut y byddai unrhyw newidiadau arfaethedig yn cynnig cydbwysedd gwell rhwng argaeledd a'r llefydd mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg a Saesneg, a lefel y lleoedd gweigion i ymateb i newidiadau yn y boblogaeth yn y dyfodol.
 - Sut y byddai unrhyw newidiadau arfaethedig yn darparu patrwm mwy cynaliadwy yn economaidd o ddarpariaeth ysgolion yn y hirdymor.
 - Sut y byddai unrhyw newidiadau arfaethedig yn cyfrannu at gynyddu nifer a chanran y lleoedd sydd ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg yn yr ardal leol, a'r ddinas gyfan

- Sut y byddai unrhyw newidiadau arfaethedig yn cefnogi Caerdydd o ran bodloni'r cynnydd targededig o tua 18% o ddisgyblion, i rhwng 25% a 29%, o ddisgyblion sy'n cael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Caerdydd

24. Yn 2017 fe gyhoeddodd Llywodraeth Cymru 'Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg'. Dyma strategaeth Gweinidogion Cymru ar gyfer hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg. Mae hyn yn nodi'r dull hirdymor o gyrraedd targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2025.
25. Yn gyson â hyn, mae Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol osod targed deng mlynedd yn amlinellu'r cynnydd disgwylidig yn y plant Blwyddyn 1 a gaiff eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg yn ardal yr awdurdod lleol yn ystod oes cynllun.
26. Rhaid i bob awdurdod lleol bennu ei darged yn unol â'r ystod a ddarperir gan Lywodraeth Cymru er mwyn cyfrannu at y targed cenedlaethol cyffredinol.
27. Y targed y mae Llywodraeth Cymru wedi'i bennu ar gyfer Caerdydd yw sicrhau twf rhwng 25% a 29% o ddysgwyr Blwyddyn 1 sy'n cael addysg drwy gyfrwng y Gymraeg erbyn diwedd y cyfnod o ddeng mlynedd.
28. Yn 2020/2021, nifer y disgyblion Derbyn Cymraeg oedd 749, sef 18% o gyfanswm y disgyblion a dderbyniwyd. Felly, er mwyn cyrraedd y targed ystod is byddai angen cynnydd canrannol o tua 7%. Er mwyn cyrraedd y targed ystod uwch byddai angen cynnydd canrannol o tua 11%.
29. Ar hyn o bryd, mae tua 18% o'r lleoedd sydd ar gael mewn ysgolion cynradd oedran Derbyn drwy gyfrwng y Gymraeg hefyd, mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg neu ysgolion dwy ffrwd. Gan y rhagwelir y bydd derbyniadau i ysgolion yn gostwng, byddai'r Cyngor yn gallu darparu ar gyfer canran uwch o blant mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg.
30. Mae Caerdydd wedi ymrwmo i sicrhau graddfa o dwf yn unol â'r targed 25-29% fel y pennwyd gan Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, rhaid i'r targed lleol gydbwyso uchelgais gyda dealltwriaeth o'r tueddiadau sy'n bodoli, sy'n cynnwys gostyngiad yn y cyfraddau geni ac ansicrwydd cynyddol yn ymwneud â dewisiadau derbyn i ysgolion oherwydd y pandemig.
31. Yn ei gyfarfod ar 24 Chwefror 2022, ystyriodd y Cabinet adroddiad a oedd yn nodi manylion yr ymatebion a gafwyd yn dilyn ymgynghoriad ar y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg drafft (CSCA) 2022 - 2031.
32. Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) Caerdydd yn nodi cyfres o ymrwymadau uchelgeisiol i adeiladu ar y cynnydd a wnaed hyd yma. Bydd y rhain yn sicrhau bod pob plentyn yn y ddinas yn gallu derbyn addysg drwy gyfrwng y Gymraeg, bydd y nifer sy'n derbyn eu haddysgu mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg yn cynyddu, a thrwy'r defnydd sylweddol

ar y Gymraeg mewn addysg cyfrwng Saesneg bydd pob plentyn yn cael cyfle i fod yn hyderus wrth siarad Cymraeg.

33. Cytunodd y Cabinet i:

- Gyflwyno'r CSCA 2022-2031 a gymeradwywyd i Weinidogion Llywodraeth Cymru.
- Cyhoeddi CSCA 2022-2031 ar wefan y Cyngor yn dilyn cymeradwyaeth gan Weinidogion Llywodraeth Cymru
- Dirprwyo cyfrifoldeb i'r Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes i ddatblygu a gweithredu cynlluniau gweithredol ar y cyd â'r Fforwm Addysg Gymraeg i gyflawni'r mesurau llwyddiant a nodir yn y strategaeth

34. Cytunodd Llywodraeth Cymru i'r CSCA ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu cynllun gweithredu a'i roi ar waith. Mae CSCA Caerdydd wedi'i atodi fel Atodiad 1.

35. Mae'r CSCA a gymeradwywyd yn ymrwmo i sicrhau capasiti ledled y ddinas yn y sector Cymraeg cynradd ar 10% uwchlaw'r nifer a ragamcendir ar oed Derbyn i gefnogi twf a chaniatáu derbyn yn ystod y flwyddyn a hyblygrwydd ar gyfer pontio. Mae hyn yn cynnwys darparu capasiti cyfrwng Cymraeg newydd ar lefel gynradd erbyn 2025 - 2026 trwy fwrw ymlaen â chynigion i gynyddu'r ddarpariaeth ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg sy'n gwasanaethu Cathays, Gabalfa, y Mynydd Bychan a Phlasnewydd yn ardal ganolog y ddinas.

Heriau

Ymgynghoriad blaenorol ar y newidiadau a gynigir

36. Yn ei gyfarfod ar 17 Rhagfyr 2020, awdurdododd y Cabinet i swyddogion ymgynghori ar gynigion i:

- Gynyddu nifer y lleoedd yn Ysgol Mynydd Bychan o 0.9 DM (192 o leoedd) i 1.5 DM (315 o leoedd) o fis Medi 2022.
- Cynnal ymarfer ymgysylltu â rhanddeiliaid i ffurfio cynigion a fyddai'n cael eu datblygu i ddarparu cydbwysedd priodol o leoedd mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg i wasanaethu'r ardal.

37. Nododd y Cabinet y byddai'r ymgynghoriad ar Drefniadau Derbyn blwyddyn academaidd 2022/23 yn cynnwys cynnig lleihau nifer derbyn Ysgol Gynradd Allensbank o 45 i 30 o leoedd.

38. Byddai cynyddu capasiti yn Ysgol Mynydd Bychan yn cael ei ddarparu ar safle Ysgol Gynradd Allensbank, mewn llety presennol, gydag Ysgol Mynydd Bychan yn gweithredu ar safleoedd hollt.

39. Nododd yr adroddiad y byddai ymgysylltu â'r ysgolion, y rhieni a'r gymuned ehangach ar destun ateb hirdymor a ffefrir fel rhan o'r ymgynghoriad

statudol ar y bwriad i ehangu Ysgol Mynydd Bychan, yn caniatáu i farn rhanddeiliaid lunio cynigion a fyddai'n darparu cydbwysedd priodol o leoedd mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg i wasanaethu'r ardal.

40. Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus o 29 Ionawr tan 19 Mawrth 2021, gan geisio barn ystod eang o randdeiliaid.
41. Er bod cefnogaeth gyffredinol i ehangu addysg Gymraeg, dangosodd yr ymgynghoriad nad oedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr, gan gynnwys Prifathrawon a Chyrff Llywodraethu Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Mynydd Bychan, yn cefnogi ehangu Ysgol Mynydd Bychan fel y cynigiwyd.
42. Roedd yr ymarfer ymgysylltu yn rhoi cyfle i randdeiliaid fynegi barn ar ateb tymor hir a ffefrir a fyddai'n rhoi cydbwysedd priodol o leoedd mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg i wasanaethu'r ardal gydag unrhyw ateb tymor hir yn ceisio:
 - Lleihau nifer y lleoedd gwag cyfrwng Saesneg sydd dros ben i wasanaethu dalgylchoedd cyfun Allensbank, Albany a Gladstone
 - Ehangu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg sy'n gwasanaethu dalgylch presennol Ysgol Mynydd Bychan i 2 ddsbarth mynediad
 - Rhoi mwy o sicrwydd a sefydlogrwydd o ran arweinyddiaeth, rheolaeth, addysgu a staff cymorth, i gefnogi ffocws parhaus ar safonau addysgu a chanlyniadau gwell i ddisgyblion
 - Galluogi buddsoddi mewn adeiladau ysgol i wella'r amgylchedd dysgu.
43. Codwyd ystod o bwyntiau gan randdeiliaid ynghylch newidiadau hirdymor i ddarpariaeth ysgolion cynradd gan gynnwys:
 - Eisiau sicrhau bod y galw am leoedd Cymraeg a Saesneg yn cael ei fodloni
 - Yr angen i Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Mynydd Bychan gael eu safle eu hunain.
 - Ni ddarparwyd digon o wybodaeth yn y ddogfen ymgynghori ynglŷn ag ehangu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y hirdymor.
 - Lleoliad/agosrwydd y safleoedd a awgrymwyd.
 - Bod yn fodlon â'r sefyllfa bresennol a ddim yn gweld rheswm dros newid pethau.
 - Bod yn erbyn hollti safleoedd.
44. Gwnaed nifer o awgrymiadau amgen hefyd ar gyfer darparu lleoedd mewn ysgolion cynradd. Roedd y rhain yn cynnwys y canlynol:
 - Sefydlu ysgol adeilad newydd â 2 DM ar gyfer Ysgol Mynydd Bychan ar safle nas nodwyd.
 - Defnyddio safle presennol Ysgol Uwchradd Cathays ar gyfer adeilad newydd Ysgol Mynydd Bychan.
 - Cyfnewid safleoedd Ysgol Mynydd Bychan ac Ysgol Gynradd Allensbank.

- Gwneud dim - gwneud defnydd o'r lleoedd gwag sydd ar gael mewn ysgolion cyfagos presennol, Ysgol Glan Ceubal yn arbennig.
 - Archwilio opsiynau tir amgen.
 - Addasu dalgylchoedd presennol.
 - Gwella ac ehangu safle presennol Ysgol Mynydd Bychan.
 - Ystyried trosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Sant Monica i safle Ysgol Mynydd Bychan.
 - Dylid atgyfnerthu darpariaeth ysgolion cymunedol cyfrwng Cymraeg a Saesneg ar 2 ddsbarth mynediad yr un, ar naill ai safle Allensbank neu safle Gladstone/ Santes Monica.
45. Roedd y plant a'r bobl ifanc a ymatebodd i'r ymgynghoriad yn ategu llawer o'r pryderon a godwyd gan randdeiliaid eraill.
46. Yn ei gyfarfod ar 17 Mehefin 2021, derbyniodd y Cabinet adroddiad yn nodi canlyniad yr ymgynghoriad (Atodiad 2). Ar ôl ystyried y pwyntiau a godwyd, penderfynodd y Cabinet beidio â symud ymlaen â'r bwriad i ehangu Ysgol Mynydd Bychan o 2022.
47. Fodd bynnag, awdurdododd y Cabinet swyddogion i gyflwyno adroddiad pellach i'r Cabinet i'w ystyried, gan nodi manylion cynigion diwygiedig ar gyfer newidiadau parhaol i leoedd mewn ysgolion cynradd sy'n gwasanaethu Cathays a rhannau o Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd.
48. Nododd y Cabinet hefyd fod y Trefniadau Derbyn i Ysgolion y cytunwyd arnynt ar gyfer 2022/2023 fel y'u nodir ym Mholisi Derbyn 2022/2023 yn cynnwys Nifer Derbyn o 30 ar gyfer Ysgol Gynradd Allensbank.

Digonolrwydd lleoedd ysgol cynradd

49. Wrth ystyried y galw tebygol am leoedd ar draws yr ardal, defnyddiwyd nifer o ffactorau fel sail ar gyfer yr amcanestyniadau a'r rhagolygon, gan gynnwys:
- Nifer y disgyblion ar y gofrestr yn ysgolion Caerdydd yn ddiweddar ac yn hanesyddol ar sail data a wiriwyd o CYBLD (Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion) gan gynnwys y diweddariad mwyaf diweddar ym mis Chwefror 2022.
 - Poblogaethau diweddar a hanesyddol y gwyddys eu bod yn byw ym mhob ardal gan ddefnyddio data'r GIG, gan gynnwys y diweddariad mwyaf diweddar ym mis Awst 2022.
 - Canrannau a niferoedd diweddar a hanesyddol y plant sy'n mynychu lleoedd ysgol mewn ysgolion cymunedol ac ysgolion ffydd Saesneg a Chymraeg ym mhob ardal o Gaerdydd.
 - Canrannau a niferoedd diweddar a hanesyddol y plant sy'n pontio o ysgolion cynradd yng Nghaerdydd i ysgolion uwchradd mewn mannau eraill.

50. Paratowyd rhagolygon a rhagweliadau seiliedig ar dargedau ar sail y canlynol:
- Poblogaethau preswyl presennol.
 - Y poblogaethau plant sy'n debygol yn y dyfodol yn sgil y datblygiadau preswyl sy'n cael eu codi a'u cynnig ar hyn o bryd.
 - Y galw tebygol pe bai'r patrymau o ran rhieni'n defnyddio lleoedd ysgol yn parhau'n gyson â'r blynyddoedd mwyaf diweddar, gan gymhwyso'r tueddiadau hyn i'r poblogaethau perthnasol yn y blynyddoedd i ddod.
 - Galw tebygol am leoedd addysg gynradd pe bai'r cynllun i ehangu'r ddarpariaeth Gymraeg yn mynd rhagddo'n unol â Chynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Caerdydd sydd wedi'i gymeradwyo.
51. Mae gwybodaeth ychwanegol ynglŷn â'r rhagamcanion a'r rhagolygon a baratowyd sy'n berthnasol i'r ardal, a'r dulliau a ddefnyddiwyd i fodelu'r ddarpariaeth wedi'u nodi yn Atodiad 3.

Ysgolion cynradd sy'n gwasanaethu'r ardal

52. Gwasanaethir ardaloedd Cathays, Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd gan nifer o ysgolion cynradd Cymraeg a rhai Saesneg.
53. Mae Ysgol Mynydd Bychan yn gwasanaethu dalgylich sy'n cynnwys cymuned Cathays a rhannau o gymunedau Gabalfa, y Mynydd Bychan a Phlasnewydd.
54. Mae dalgylichedd Ysgol y Wern, Ysgol Glan Ceubal ac Ysgol Melin Gruffydd i'w cael yn ffinio â dalgylich Ysgol Mynydd Bychan.
55. Mae dalgylichedd cyfredol Ysgol Gynradd Allensbank, Ysgol Gynradd Albany ac Ysgol Gynradd Gladstone, sydd gyda'i gilydd yn ffurfio dalgylich Ysgol Uwchradd Cathays, yn gwasanaethu Cathays a rhannau o Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd,
56. Gwasanaethodd Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica (yr Eglwys yng Nghymru) yn Cathays, Ysgol Gynradd Gatholig Sant Joseph yn Gabalfa ac Ysgol Gynradd Gatholig Sant Pedr ym Mhlasnewydd hefyd yn gwasanaethu'r cymunedau hyn.
57. Ysgol Gyfun Gymraeg Glantaf yw'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg uwchradd sy'n gwasanaethu'r ardal ac Ysgol Uwchradd Cathays yw'r ddarpariaeth uwchradd gymunedol cyfrwng Saesneg. Gwasanaethir yr ardal hefyd gan Ysgol Uwchradd Gatholig Corpus Christi ac Ysgol Uwchradd yr Eglwys yng Nghymru Teilo Sant.
58. Ceir map yn nodi lleoliad yr ysgolion cyfrwng Cymraeg a'u dalgylichedd yn Atodiad 4.
59. Ceir map yn nodi lleoliad a dalgylichedd yr ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg yn Atodiad 5.

60. Mae cymuned addysg ehangach Caerdydd yn cynnwys nifer o ysgolion annibynnol. Lleolir Ysgol Gynradd Fwslimaidd Caerdydd a Kings Monkton yng nghymunedau Cathays a Phlasnewydd yn y drefn honno. Mae'r cynigion sy'n cael eu hamlinellu yn yr adroddiad hwn yn ymwneud â darpariaeth ysgolion cynradd cymunedol ac nid yw'r effaith ar ysgolion annibynnol yn hysbys.

Cadarnhau'r galw lleol am leoedd ysgol ac ymgymertant

61. Er mwyn cyfrifo'r galw tebygol am leoedd mewn ysgolion, defnyddiwyd tueddiadau hanesyddol sy'n benodol i ddalgylchoedd ysgolion sefydledig.
62. Yr unedau daearyddol sydd fwyaf addas i ddadansoddi'r galw am leoedd mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg yw dalgylchoedd ar wahân Ysgol Mynydd Bychan, Ysgol y Wern, Ysgol Glan Ceubal ac Ysgol Gymraeg Melin Gruffydd (amgaeir y map yn Atodiad 4). Mae pob un ohonynt yn perthyn i ddalgylch ysgol uwchradd Ysgol Gyfun Gymraeg Glantaf.
63. Yr unedau daearyddol sydd fwyaf addas i ddadansoddi'r galw am leoedd mewn ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg yw dalgylchoedd ar wahân Ysgol Gynradd Allensbank, Ysgol Gynradd Albany ac Ysgol Gynradd Gladstone (amgaeir y map yn Atodiad 5), sydd gyda'i gilydd yn ffurfio dalgylch presennol Ysgol Uwchradd Cathays.
64. Mae'r paragraffau canlynol yn nodi manylion y dalgylchoedd hyn, y data a ddefnyddiwyd a'r fethodoleg a weithredwyd. Mae'r galw a ragwelir yn ystyried y galw cymesur diweddar am leoedd a data poblogaeth cyn ysgol a ddarparwyd gan y GIG. Mae'r galw a ragwelir yn ystyried y setiau data hyn, a ffactorau mewn gwybodaeth gyd-destunol arall.

Digonolrwydd lleoedd mewn ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg

65. Er bod nifer y disgyblion sy'n cael eu derbyn i Ysgol Glan Ceubal, Ysgol Gymraeg Melin Gruffydd ac Ysgol Y Wern wedi amrywio yn y blynyddoedd diwethaf, mae Ysgol Mynydd Bychan wedi ei thanysgrifio'n llawn ym mhob un o'r pum mlynedd ddiwethaf. Ym mhedair o'r pum mlynedd hyn, mae nifer o blant sy'n byw o fewn dalgylch yr ysgol wedi cael gwrthod lle yn yr ysgol.
66. Mae'r galw rhagamcanol am leoedd ar gyfer pob dalgylch yn y dyfodol, sy'n ystyried data diweddaraf y cyfrifiad ysgolion (CYBLD) a gyhoeddwyd yn 2022, a data cofrestru meddygon teulu GIG diweddaraf a ddarparwyd ym mis Awst 2022, yn nodi y disgwylir y bydd nifer y plant fyddai'n cymryd lle yn ysgol gynradd Gymraeg yn nalgylch Ysgol Mynydd Bychan yn fwy na nifer y lleoedd sydd ar gael.
67. Gan ystyried y niferoedd derbyn is i ysgolion cynradd a ragwelir tan o leiaf 2025/2026, mae digon o ddarpariaeth ar gael ar draws yr ardal ehangach i ddarparu ar gyfer twf mewn cyfrwng Cymraeg yn y tymor byr.

68. Fodd bynnag, ni fyddai'r lefel o leoedd gwag a ragwelir ar draws y ddinas ac yn nalgylchoedd cyfunol Ysgol Glan Ceubal, Ysgol Gymraeg Melin Gruffydd, Ysgol Mynydd Bychan ac Ysgol y Wern yn ddigon i gynyddu'n sylweddol y nifer sy'n defnyddio addysg Gymraeg yn y tymor hwy, er mwyn cwrdd â thwf targedig Caerdydd.
69. Er y gallai newidiadau i'r dalgylchoedd wella cydbwysedd lleoedd, mae'n bosibl na fydd y newidiadau hyn yn unig yn cefnogi twf yn y hirdymor ac ni fyddai'n cynrychioli cyfraniad digonol tuag at gyrraedd y targed twf sydd wedi'i nodi yn CSCA Caerdydd.
70. Hefyd, mae data derbyniadau ysgolion ar gyfer derbyn mis Medi 2023 i addysg gynradd yn cadarnhau bod 207 o ddewisiadau cyntaf wedi'u cyflwyno ar gyfer y cyfanswm o 210 o leoedd sydd ar gael yn Ysgol Glan Ceubal, Ysgol Gymraeg Melin Gruffydd, Ysgol Mynydd Bychan ac Ysgol y Wern. Mae'r data hwn yn dangos y bydd o leiaf dwy o'r ysgolion yn cael eu tanysgrifio'n llawn ar ddiwrnod y cynnig (16 Ebrill 2023). Byddai'r lefel gyfunol o leoedd gwag rhwng yr ysgolion hyn, yn seiliedig ar ddewisiadau cyntaf yn unig, yn 1.4%.
71. Mae gwybodaeth ychwanegol ynglŷn â'r rhagamcanion y rhagolygon a'r dulliau a ddefnyddiwyd i fodelu'r ddarpariaeth wedi'u nodi yn Atodiad 3

Digonolrwydd lleoedd mewn ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg

72. Mae niferoedd derbyn Ysgol Gynradd Albany, Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone wedi amrywio yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae gan bob un o'r ysgolion Saesneg hyn lefel uchel o 'symudedd disgyblion', hynny yw bod nifer y plant sydd ar y gofrestr ym mhob blwyddyn yn newid yn aml, o fis i fis.
73. Mae nifer y plant sydd wedi cofrestru yn Ysgol Gynradd Albany, Ysgol Gynradd Allensbank, neu Ysgol Gynradd Gladstone, sy'n byw yn nalgylch yr ysgolion hyn, yn isel o'i gymharu â chapasiti'r ysgolion hyn wrth i rieni gymryd llefydd mewn ysgolion cyfagos a'r rhai ymhellach i ffwrdd.
74. Mae nifer o ffactorau sy'n effeithio ar ddewis rhieni. Fodd bynnag, mae cyfran uchel o rieni sy'n byw o fewn dalgylchoedd ysgolion ond yn agosach at ysgolion eraill yn dewis lle i'w plant yn yr ysgol sydd agosaf. Er bod hyn yn wir yn Ysgolion Cynradd Albany, Allensbank a Gladstone, mae gan Albany lefel isel o lefydd gwag wrth i rieni yn yr ardal ehangach ddatgan dewis i'r ysgol a chael mynediad.
75. Nifer y plant a gafodd lle yn y dosbarth Derbyn yn Ysgol Gynradd Albany, Ysgol Gynradd Allensbank neu Ysgol Gynradd Gladstone ar y diwrnod cynnig ar gyfer mis Medi 2022 oedd 85, o gymharu â'r capasiti cyfunol o 120 o leoedd. Roedd y nifer gafodd eu cofrestru ym mis Hydref 2022 wedi cynyddu i 94 o ddisgyblion, gan olygu bod lefel yr arian dros ben yn y grŵp blwyddyn yn parhau'n uwch nag 20%.
76. Yn yr ardal ehangach, gan gynnwys dalgylchoedd ysgolion cynradd cyfagos Llwynbedw a Thon-yr-Ywen i'r gogledd a Pharc y Rhath i'r de,

rhagamcanir y bydd lefel y lleoedd gwag ar gyfer y dosbarth Derbyn yn cynyddu o tua 13% i tua 20%, ac i tua 25% ar lefel y ddinas gyfan.

77. Mae data derbyniadau ysgolion ar gyfer derbyn mis Medi 2023 i addysg gynradd yn cadarnhau bod 69 o ddewisiadau cyntaf wedi'u cyflwyno ar gyfer y cyfanswm cyfun o 120 o leoedd sydd ar gael yn Ysgol Gynradd Albany, Ysgol Gynradd Allensbank, ac Ysgol Gynradd Gladstone. Mae 61 dewis cyntaf arall wedi'u cyflwyno ar gyfer y cyfanswm cyfunedig o 110 o leoedd sydd ar gael yn Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica, Ysgol Gynradd Gatholig Sant Joseff ac Ysgol Gynradd Gatholig Sant Pedr.
78. Byddai'r lefel gyfunol o leoedd gwag rhwng yr ysgolion hyn, yn seiliedig ar ddewisiadau cyntaf yn unig, yn fwy na 40%. Prin yw'r ysgolion cyfrwng Saesneg mewn dalgychoedd cyfagos y mae disgwyl iddynt gael eu tanysgrifio'n llawn ar gyfer cymeriant Medi 2023.
79. Rhagwelir y bydd nifer y disgyblion a fydd yn cofrestru yn yr ysgolion cyfrwng Saesneg uchod yn cynyddu erbyn mis Medi 2023 oherwydd preswlydd rhieni yn yr ardal leol sy'n cyflwyno ceisiadau hwyr, ac y bydd symudedd disgyblion uchel yn yr ardal yn golygu y bydd nifer y disgyblion yn y garfan yn amrywio'n sylweddol. Fodd bynnag, mae'r lefel gyfun o leoedd gwag rhwng yr ysgolion hyn yn debygol o fod yn fwy na 25%.
80. Gallai newidiadau i ddalgylchoedd ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg wella cydbwysedd llefydd, drwy leihau dalgylchoedd ysgolion sydd wedi tanysgrifio'n uchel ac ehangu dalgylchoedd ysgolion sydd â lefelau uchel o arian dros ben. Fodd bynnag, pe bai newidiadau o'r fath i ddalgylchoedd yn cael eu cynnal heb ad-drefnu'r ddarpariaeth, ni fyddai'r newidiadau hyn yn lleihau'r lefel uchel o arian dros ben a ragwelir dros yr ardal ehangach. Ni fyddai'r ymarfer ail-gydbwyso hwn yn cael fawr o effaith ar sut mae rhieni'n cymryd llefydd ac ni fyddai'n rhoi mwy o gefnogaeth i ysgolion gyda roliau disgyblion yn gostwng.

Newidiadau arfaethedig i leoedd ysgol Cymraeg a Saesneg

81. Mae'r nifer presennol o leoedd ysgol gynradd cyfrwng Saesneg yn Ysgolion Albany, Allensbank a Gladstone yn ddigon i ddarparu ar gyfer y galw a ragwelir am leoedd yn yr ysgolion hyn ac mae'n darparu lefel uchel o leoedd gwag i ymateb i unrhyw amrywiad posibl neu gynnydd parhaus yn y galw, a'r lefelau uchel o symudedd disgyblion yn yr ardal.
82. Cynigir ehangu Ysgol Mynydd Bychan a chydgrynhoi darpariaeth ysgolion cymunedol cyfrwng Saesneg ar lefel gyfatebol, neu ostyngiad ymylol i'r trefniadau presennol, yn unol â'r egwyddorion a nodir ym mharagraffau 22 a 23.
83. Mae'r Cyngor wedi ymchwilio i opsiynau safle amgen a allai fod ar gael ac sydd mewn lleoliadau canolog yn nalgylch presennol Ysgol Mynydd Bychan.

84. Nid oes digon o le ar safle presennol Ysgol Mynydd Bychan i ganiatáu ehangu a thechnoleg ychwanegol ac nid oes safle gwag addas ar gael yn yr ardal sy'n lleol i'r ysgol a allai gynnwys Ysgol Mynydd Bychan ei ehangu.
85. Mae digon o gapasiti hefyd yn yr ysgolion sy'n gwasanaethu'r ardal ar hyn o bryd i alluogi ad-drefnu'r ddarpariaeth bresennol. Byddai ad-drefnu darpariaeth yn ffordd briodol o gydbwysu'r cyflenwad a'r galw am ddarpariaeth cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg yn yr ardal, a byddai'n ffordd fwy effeithiol ac effeithlon o ddefnyddio adnoddau. Byddai hyn hefyd yn cadw hyblygrwydd yn yr ystâd ysgolion er mwyn ymateb i unrhyw newidiadau yn y boblogaeth yn y dyfodol sy'n effeithio ar yr ardal.
86. Byddai unrhyw gynigion i gynyddu nifer y lleoedd yn y ddarpariaeth Gymraeg, tra bod y nifer derbyn i ysgolion yn disgyn, yn golygu y byddai'r niferoedd sy'n manteisio ar leoedd mewn ysgolion cyfrwng Saesneg yn disgyn ymhellach.

Amrywiaeth cymunedau ysgol

87. Mae dadansoddiad o ddata'r cyfrifiad ysgol (CYBLD) yn cadarnhau, ar hyn o bryd, fod gwahaniaethau sylweddol yn y data demograffig rhwng rhai o ysgolion yr ardal.
88. Mae data demograffig, gan gynnwys cymhwysedd disgyblion ar gyfer Prydau Ysgol Am Ddim, Ethnigrwydd, iaith gartref, lefel cymhwysedd caffaeledig yn Gymraeg neu Saesneg, a symudedd disgyblion (faint o blant sy'n trosglwyddo i mewn ac allan o ysgol) yn wahanol iawn rhwng Ysgol Mynydd Bychan a phob un o'r ysgolion cyfrwng Saesneg.
89. Mae cyfeiriadau cartref disgyblion sydd wedi cofrestru yn Ysgol Mynydd Bychan yn glystyrau o amgylch safleoedd yr ysgol Ysgol Mynydd Bychan ac Ysgol Gynradd Banc Allensbank. Yn Ysgol Mynydd Bychan mae 11% o'r disgyblion o gefndir di-gwyn Prydeinig.
90. Tra bod y rhan fwyaf o ddisgyblion Ysgol Gynradd Allensbank yn byw yn yr un ardal, gyda chyfeiriadau cartref hefyd yn clystyrau o amgylch safleoedd ysgolion Ysgol Mynydd Bychan ac Ysgol Gynradd Allensbank, mae data demograffig ar gyfer y disgyblion hynny a thros yr ysgol yn gyffredinol yn wahanol iawn i safle Ysgol Mynydd Bychan. O'r disgyblion hynny sy'n byw o fewn dalgylch Allensbank ac sydd wedi cofrestru yn yr ysgol, mae 78% o gefndir nad yw'n Wyn-Prydeinig.
91. Mae data symudedd disgyblion Ysgol Mynydd Bychan yn isel iawn (1.3% y flwyddyn ar gyfartaledd yn ystod y tair blynedd diwethaf), sydd yn rhannol yn adlewyrchu gor-danysgrifiad yr ysgol wrth gael mynediad i'r dosbarth Derbyn. Mae pob un o'r ysgolion cyfrwng Saesneg yn fwy na symudedd disgyblion 10% bob blwyddyn ac fe nododd Ysgol Gynradd Allensbank "Lefelau symudedd disgyblion o hyd at 40% ar draws un flwyddyn academaidd" yn ystod yr ymgynghoriad blaenorol.
92. Ar hyn o bryd, mae'n bosibl y bydd teuluoedd sy'n symud i'r ardal wedi'r dyddiad cau ar gyfer mynediad i'r dosbarth Derbyn, fel arfer, yn methu cael

mynediad i Ysgol Mynydd Bychan ac ysgol cyfrwng Cymraeg amgen yn bell o gyfeiriad cartref y teuluoedd hynny. Rhaid i gynigion ystyried yr anghyfartaledd mewn data demograffig ond rhaid iddynt hefyd ystyried gallu'r ymgeiswyr hynny sy'n symud i'r ardal i gael mynediad at leoedd ysgol yn deg ym mhob cyfrwng iaith.

93. Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gosod dyletswydd ar y gwasanaethau cyhoeddus i hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng personau sy'n rhannu nodwedd warchoddedig berthnasol a phersonau nad ydynt yn ei rhannu. Rhaid i'r Cyngor felly sicrhau, wrth gyflwyno cynigion ac ar ôl gweithredu cynigion, bod pob un o'r ysgolion yn cael cefnogaeth i ddiwallu anghenion amrywiol y cymunedau y maent wedi'u lleoli ynddynt a bod pob un yn gallu datblygu cyfle cyfartal i holl deuluoedd yr ardal.
94. Mae CSCA mabwysiedig y Cyngor 2022-2031 yn gosod targedau penodol ac yn nodi llifioedd gwaith blaenoriaethol i'r Cyngor a phartneriaid fel ysgolion, gan gynnwys menter beilot ymchwil gyda Caerdydd Ddwieithog, arolygon rhieni a grwpiau ffocws, er mwyn deall yn well y rhesymau dros ymgymriad isel lleoedd cyfrwng Cymraeg o fewn grwpiau a chymunedau penodol a dangynrychiolir (gan gynnwys pobl Ddu, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol), ochr yn ochr â hyrwyddiadau pwrpasol. Mae'r gwaith yma ar y gweill.
95. Dylai unrhyw newidiadau arfaethedig geisio darparu cydbwysedd priodol lle mae pob math ysgol ar gael i bob grŵp a chefnogir pob ysgol i fod yn hygyrch, ac i gael eu gweld yn hygyrch, i bob grŵp. Bydd y gwaith sydd ar y gweill i ddeall dewisiadau rhieni yn well a manteisio ar leoedd ym mhob cymuned, ochr yn ochr â gwella gwelededd cyfleoedd cyfrwng iaith a throchi sydd ar gael, yn uniongyrchol yn targedu lleihau'r anghyfartaledd rhwng data demograffig mewn ysgolion cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg.
96. Mae tabl cryno ar gyfer setiau data demograffig wedi'i atodi fel Atodiad 6.

Gwybodaeth am safle'r ysgol

Safle presennol Ysgol Mynydd Bychan

97. Mae Ysgol Mynydd Bychan wedi ei lleoli ar safle 0.2 hectar ar Heol Seland Newydd, Caerdydd CF14 3BR.
98. Capasiti cyhoeddedig yr ysgol yw 192 o leoedd (Derbyn - Blwyddyn 6) dros un bloc, mewn 8 ystafell ddosbarth. Mae'r ysgol hefyd yn gweithredu darpariaeth feithrin â 64 o leoedd.
99. Ar hyn o bryd mae'r ysgol yn derbyn hyd at 30 o ddisgyblion fesul grŵp blwyddyn. Fodd bynnag, nid yw saith o wyth ystafell ddosbarth yr ysgol yn ddim mwy na 45m² o ran maint a dylai gynnwys hyd at 24 disgybl fel arfer.
100. Gallai'r safle gynnwys ysgol 0.9DM, gan ddefnyddio pob un o'r wyth ystafell ddosbarth, ynghyd â'r feithrin. Fel arall, gallai'r safle gynnwys ysgol 0.8DM ynghyd â dosbarth arbenigol, a meithrin.

101. Nid oes digon o le ar y safle i ganiatáu ar gyfer ehangu'r ysgol.
102. Mae'r safle hwn yn cynnwys un adeilad wedi'i rannu'n 2 bloc, y ddau o oedrannau gwahanol, er bod y safle wedi derbyn sgôr Cyflwr o B (boddhaol gyda mân ddirywiadau) a sgôr Addasrwydd o B (boddhaol ond nid yw'n cefnogi'r cwricwlwm mewn rhai meysydd) mae angen rhywfaint o fân waith cynnal a chadw a chylchol. Ar hyn o bryd nid oes cynlluniau ar gyfer cynnal gwaith Asedau Cyfalaf ar yr adeilad hwn, ond mae'r adeilad yn parhau i gael ei adolygu.

Safle presennol Ysgol Gynradd Allensbank

103. Mae Ysgol Gynradd Allensbank ar safle 0.5 hectar ar Stryd Llanisien, Caerdydd CF14 3QE. Mae'r ysgol tua 0.2 milltir o Ysgol Mynydd Bychan.
104. Capasiti cyhoeddedig Ysgol Gynradd Allensbank yw 315, ar draws adeiladau babanod ac iau ar wahân. Mae'r ysgol hefyd yn gweithredu darpariaeth feithrin 48 lle a dosbarth ymyrraeth gynnar Lleferydd ac Iaith ar gyfer hyd at 8 disgybl o'r Cyfnod Sylfaen.
105. Yn ei gyfarfod ar 17 Mehefin 2021, nododd y Cabinet yr oedd y Trefniadau Derbyn i Ysgolion y cytunwyd arnynt ar gyfer 2022/2023 fel y'u nodir ym Mholisi Derbyn 2022/2023 yn cynnwys Nifer Derbyn o 30 ar gyfer Ysgol Gynradd Allensbank.
106. Gall yr ysgol ddal 2DM (hyd at 420 o ddisgyblion) ynghyd â meithrinfa, neu hyd at 360 o ddisgyblion ynghyd â darpariaeth feithrin a Chanolfan Adnoddau Arbenigol / Dosbarth Ymyrraeth Gynnar. Gan fod y dosbarth ymyrraeth yn ddarpariaeth i blant o bob rhan o'r ddinas, gellid adleoli hon pe byddai angen.
107. Mae'r ysgol mewn dau adeilad rhestredig Gradd 2 a gafodd eu hasesu fel Categori Cyflwr C+ (Gwael gyda namau mawr) a Chategori Addasrwydd B (Boddhaol). Mae adeiladau'r ysgol yn gyffredinol mewn cyflwr boddhaol er bod gwaith i waliau allanol, ffenestri a thoeau ar y gweill drwy raglen Asedau Cyfalaf y Cyngor. Mae rhai ardaloedd mewnol yn dioddef o bydredd sych, sydd ar hyn o bryd yn destun ymchwiliad a bydd triniaeth yn parhau tan i'r pydredd sych gael ei ddileu. Mae ar y ddarpariaeth glanweithiol angen rhywfaint o ailwampio ac mae gan y safle rywfaint o broblemau gyda draenio i'w datrys.

Safle presennol Ysgol Gynradd Gladstone/Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica

108. Mae Ysgol Gynradd Gladstone ar yr un safle 0.5 hectar ag Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica ar Heol yr Eglwys Newydd, Caerdydd CF14 3JL tua 0.4 milltir o Ysgol Mynydd Bychan.
109. Arferai Ysgol Gynradd Gladstone fod yn ddwy ysgol fabanod ac iau ar wahân, gydag adeiladau ar wahân. Trefnwyd pob ysgol fel dau ddsbarth mynediad (2DM), gan ganiatáu hyd at 60 o ddisgyblion ym mhob grŵp

blwyddyn. Cyfunwyd yr ysgolion hyn i ysgol gynradd un dosbarth mynediad (1DM), gan ganiatáu hyd at 30 o ddisgyblion ym mhob grŵp blwyddyn, ac yn cyfnerthu yn yr adeilad iau. Trosglwyddodd Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica o safle ar Heol Merthyr i rannu safle Gladstone yn 2004.

110. Mae Ysgol Gynradd Gladstone ar hyn o bryd yn meddiannu'r adeilad iau ar y safle a rennir.
111. Capasiti cyhoeddedig yr ysgol, Derbyn i Flwyddyn 6, yw 210 o leoedd (1 DM). Fodd bynnag, gallai'r capasiti gynyddu i 270 o lefydd pe bai ystafelloedd adnoddau'n cael eu defnyddio fel seiliau dosbarth.
112. Mae Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica ar hyn o bryd yn meddiannu adeilad y babanod ar y safle a rennir. Capasiti cyhoeddedig yr ysgol, Derbyn i Flwyddyn 6, yw 146 o leoedd (0.6DM) Trosglwyddwyd safle Santes Monica o'r Cyngor i Fwrdd Cyllid Esgobaeth Llandaf ym Medi 2004.
113. Er bod adeiladau Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica yn cynnwys y cyfleusterau perthnasol i ganiatáu i ysgol weithredu ar wahân i adeiladau cyfagos Gladstone, ni fyddai'r adeiladau'n ddigon i ddarparu ar gyfer ysgol un dosbarth mynediad.
114. Gallai adeiladau cyfun ysgolion Gladstone a Santes Monica ddarparu ar gyfer ysgol gynradd 2 Ddosbarth Mynediad (hyd at 420 o ddisgyblion) gyda meithrinfa. Gallai adeilad y Tŷ Cychod, a ddefnyddir ar hyn o bryd fel storfa, ddarparu canolfan adnoddau ychwanegol ond byddai angen buddsoddi i wneud hynny.
115. Mae'r ysgol mewn dau adeilad rhestredig Gradd 2 a gafodd eu hasesu fel Categori Cyflwr C+ (Gwael gyda namau mawr) a Chategori Addasrwydd B (Boddhaol). Mae adeiladau'r ysgol yn gyffredinol mewn cyflwr boddhaol, ac eithrio'r adeilad a arferai gael ei ddefnyddio ar gyfer gofal plant (Santes Monica) a'r Tŷ Cychod (Gladstone) sydd angen gwaith sylweddol i'r to er mwyn trwsio dŵr a thamprwydd sy'n treiddio i mewn i'r adeilad. Cynlluniwyd gwaith i waliau, ffenestri a thoeau allanol drwy raglen Asedau Cyfalaf y Cyngor ac maent ar y gweill. Mae waliau ffiniau hefyd yn dangos arwyddion o ddirywiad oherwydd oedran ac maent wedi cael eu hadolygu gan beiriannydd strwythurol yn ddiweddar i benderfynu pa mor frys yw'r gwaith sydd ei angen. Mae'n debygol y bydd y gwaith yn cael ei gynnwys o fewn y prif contract ar gyfer y gwaith adeiladu.
116. Disgwylir i'r gwaith sy'n mynd rhagddo gael ei gwblhau ym mlwyddyn ysgol 2023/24 a bydd yn cael ei gynnal yn briodol fesul cam er mwyn tarfu cyn lleied â phosibl ar addysgu a dysgwyr.

Cynigion i ehangu darpariaeth ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg ac atgyfnerthu darpariaeth cyfrwng Saesneg

117. Mae'r Cyngor wedi nodi tri opsiwn fyddai'n gwella'r cydbwysedd o ran argaeledd lleoedd ysgol sy'n gwasanaethu'r ardal. Byddai dau o'r opsiynau

yn gyfle i'r ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg gydweithio'n ffurfiol, fel drwy ffederasiwn, neu gydweithio yn anffurfiol.

118. Mae'r Cyngor wedi ymchwilio i allu safleoedd i gefnogi'r gwaith o ad-drefnu'r ddarpariaeth. Mae'r Cyngor wedi lleihau ad-drefnu'r ddarpariaeth ar safle Ysgol Gynradd Albany. Mae Ysgol Gynradd Albany yn bellter mwy o gyfeiriadau cartref disgyblion sydd wedi cofrestru ar hyn o bryd yn Ysgol Mynydd Bychan, ac mae lefel gymharol isel o gwaged at ei gilydd o tua 10%, a defnyddir pob un o'i hystafelloedd dosbarth fel safle dosbarth.
119. Mae'r Cyngor hefyd wedi disgownt lleoli darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar rannu Ysgol Gynradd Gladstone a safle Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica a darpariaeth Saesneg ar safle Allensbank gan y byddai hyn yn cael mwy o effaith ar deuluoedd sy'n defnyddio'r ddarpariaeth ar hyn o bryd ac o bosibl ar dderbyn y dyfodol.
120. Gellid newid trefniadau sefydliadol, llywodraethu ac arwain yr ysgolion cymunedol cyfrwng Saesneg a fydd, pe bai'n cael ei ddwyn ymlaen, yn dod ag ystod eang o fanteision i bob ysgol, ac o bosibl weithredu strwythur staffio mwy effeithlon a rhyddhau cronfeydd o fewn eu cyllideb ar gyfer adnoddau addysgu a dysgu. Mae nifer o ysgolion ar draws Caerdydd eisoes wedi ffedereiddio i ffurfio un corff llywodraethol, neu weithredu cydweithrediad ffurfiol ar draws safleoedd ar wahân, neu rannu safleoedd, adeiladau a rhai staff a gwasanaethau.
121. Byddai ad-drefnu darpariaeth cyfrwng Saesneg ac ehangu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cefnogi datblygiad parhaus addysg o ansawdd uchel i bob disgybl drwy:
 - Gynnig mwy o gyfleoedd o fewn ysgolion mwy o faint/ysgolion ffederal i staff rannu llwyth gwaith ac arbenigedd.
 - Mwy o gyfleoedd i ddatblygu staff yn broffesiynol e.e. ANGAu all arsylwi ar eu hathrawon cyfochrog
 - Cyfleoedd i staff addysgu i'w cryfderau gan sicrhau bod dysgwyr yn cael y profiad addysg gorau posib.
 - Mwy o athrawon i arwain ar Feysydd Dysgu, ynghyd ag Addysg Grefyddol, Addysg Rhyw a Chydberthynas a Chymhwysedd Digidol.
 - Mwy o gyfleoedd i gynnig ystod ehangach o weithgareddau allgyrsiol/cyfoethogi.
 - Helpu i godi safonau trwy rannu'r gwaith o gyflwyno'r cwricwlwm, arweinyddiaeth ysgolion a chymryd camau ar y cyd i fynd i'r afael â materion allweddol fel cynhwysiant.
 - Galluogi arferion da, deunyddiau paratoi ac adnoddau.
 - Gwellu cyfleoedd ar gyfer gweithgareddau i ddisgyblion gan arwain at wella ansawdd dysgu staff a disgyblion.
 - Mwy o gyfleoedd i Gyngor yr Ysgol a chyfleoedd datblygu disgyblion (yn academiaidd ac yn gymdeithasol).
 - Caniatáu trefniadau traws gyfnod.
 - Symleiddio polisiau a strwythurau.
 - Cefnogi gwelliant ysgolion drwy alluogi ysgolion i alw ar adnoddau ysgolion eraill i fynd i'r afael â phroblemau, rhannu arbenigedd, codi

disgwyliadau a mynd i'r afael ag anghenion grwpiau penodol o ddisgyblion.

- Rhoi cyfle i fanteisio ar arbedion maint a rhannu gwasanaethau ar draws yr ysgolion.
- Posibilrwydd o recriwtio llywodraethwyr yn haws gyda llai o swyddi gwag i lywodraethwyr.

122. Dyma'r opsiynau i ehangu darpariaeth ysgolion cynradd Cymraeg ac atgyfnerthu darpariaeth ysgolion cynradd cyfrwng Saesneg:

Opsiwn 1

- Trosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan i safle presennol Ysgol Gynradd Allensbank.
- Cynyddu capasiti Ysgol Mynydd Bychan o 192 o leoedd (0.9DM) i 420 o leoedd (2DM), a chynyddu nifer y lleoedd meithrin yn Ysgol Mynydd Bychan o 64 i 96.
- Cyfuno Ysgolion Cynradd Allensbank a Gladstone:
 - Cau Ysgol Gynradd Allensbank yn ffurfiol.
 - Cau Ysgol Gynradd Gladstone yn ffurfiol.
 - Sefydlu ysgol gynradd cyfrwng Saesneg newydd â 420 o leoedd (2DM) gyda meithrin ar safle presennol Ysgol Gynradd Gladstone / Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica.
- Trosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle presennol Ysgol Mynydd Bychan a sefydlu darpariaeth feithrin yn yr ysgol

Byddai'r newidiadau arfaethedig yn cael eu rhoi ar waith o fis Medi 2025.

Opsiwn 2

- Trosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan i safle presennol Ysgol Gynradd Allensbank
- Cynyddu capasiti Ysgol Mynydd Bychan o 192 o leoedd (0.9DM) i 420 o leoedd (2DM), a chynyddu nifer y lleoedd meithrin yn Ysgol Mynydd Bychan o 64 i 96.
- Cydleoli Ysgolion Cynradd Allensbank a Gladstone ar safle cyfunol:
 - Trosglwyddo Ysgol Gynradd Allensbank i safle presennol Ysgol Gynradd Gladstone / Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica
 - Lleihau nifer y lleoedd yn Ysgol Gynradd Allensbank o 315 (1.5DM) i 210 (1DM).
 - Lleihau ystod oedran Ysgol Gynradd Allensbank o 3-11 oed i 4-11 oed trwy derfynu darpariaeth feithrin yr ysgol.
 - Cynyddu nifer y lleoedd meithrin yn Ysgol Gynradd Gladstone o 64 i 96.
- Trosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle presennol Ysgol Mynydd Bychan a sefydlu darpariaeth feithrin yn yr ysgol

Byddai'r newidiadau arfaethedig yn cael eu rhoi ar waith o fis Medi 2025.

Opsiwn 3

- Trosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan i safle presennol Ysgol Gynradd Allensbank.
- Cynyddu nifer y lleoedd yn Ysgol Mynydd Bychan o 192 o leoedd (0.9DM) i 420 o leoedd (2DM).
- Cynyddu nifer y lleoedd meithrin yn Ysgol Mynydd Bychan o 64 i 96.
- Trosglwyddo Ysgol Gynradd Allensbank i safle presennol Ysgol Mynydd Bychan.
- Lleihau capasiti Ysgol Gynradd Allensbank o 315 o leoedd (1.5DM) i 192 o leoedd (0.9DM).

Byddai'r newidiadau arfaethedig yn cael eu rhoi ar waith o fis Medi 2025.

123. Byddai opsiwn 2 a 3 yn galluogi rhoi mwy o ystyriaeth i gydweithredu/ffederasiwn ffurfiol rhwng Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone. Mae manteision amlwg i gydweithio neu ffedereiddio ar gyfer ysgolion sydd wedi'u lleoli naill ai ar yr un safle neu yn yr un gymuned gan ei fod yn eu galluogi i gydweithio ar flaenoriaethau a rennir, cronni arbenigedd, gwneud gwell defnydd o adnoddau ac archwilio ffyrdd o wneud pethau'n fwy effeithiol.

124. Nodir effaith pob un o'r opsiynau hyn yn fanylach yn atodiadau 7, 8 a 9.

Ansawdd a safonau

125. Mae pob un o'r ysgolion yn destun monitro a chefnogaeth barhaus drwy Gonsortiw Canolbarth y De ac arolygon rheolaidd gan Estyn.

Ysgol Mynydd Bychan

126. Darparwyd y wybodaeth ganlynol gan Gonsortiw Canolbarth y De yn ymwneud ag ansawdd a safonau yn Ysgol Mynydd Bychan.

- Mae'r ysgol yn defnyddio ystod eang o brosesau hunanwerthuso sy'n galluogi adnabod cryfderau a meysydd i'w datblygu yn gywir, sy'n bwydo i mewn i Gynllun Datblygu'r Ysgol.
- Mae gweithgareddau hunanwerthuso a monitro rheolaidd drwy gydol y flwyddyn yn galluogi'r ysgol i werthuso cynnydd yn erbyn blaenoriaethau y cytunwyd arnynt yng Nghynllun Datblygu'r Ysgol.
- Mae'r ysgol wedi ymgysylltu â diwygio addysg ac yn gweithio ar ddatblygu ymhellach ei chwricwlwm yn unol â chanllawiau ac mewn cydweithrediad â'r clwstwr a phartneriaid eraill.
- Mae'r ysgol wedi ymateb i ofynion diwygio ADY ac yn cyflawni ei dyletswyddau statudol yn hyn o beth.
- Mae cyllid grant yn cael ei ddefnyddio i ddarparu ymyrraeth a chymorth i ddisgyblion a nodwyd, gan leihau effaith Covid ar addysg, safonau, a lles.
- Mae'r ysgol yn adnabod ei chymuned yn dda ac mae ymgysylltu â rhanddeiliaid ehangach, yn enwedig rhieni, yn rhan gynhenid o weledigaeth yr ysgol. e.e., ei hymgyrch 'Diwrnod i wneud gwahaniaeth'

rheolaidd lle mae'r gymuned yn gweithio gyda'i gilydd ar benwythnos i wella'r ysgol a'i hamgylchedd.

- Mae'r ysgol wedi'i gwreiddio'n ddwfn yn ei chymuned gyda lles disgyblion yn annatod a diwylliant o ddisgwyliadau uchel a chyflawniad ar gyfer ei holl ddisgyblion yn rhan o'i gwerthoedd craidd.
- Mae'r Pennaeth ac uwch arweinwyr yn creu diwylliant o arweinyddiaeth wasgaredig, gan weithio mewn partneriaeth â'r Corff Llywodraethu i ddiwallu anghenion pob disgybl, mewn amgylchedd diogel sy'n meithrin.

127. Yn ôl arolwg mwyaf diweddar Estyn ym mis Tachwedd 2015, cafodd yr ysgol ei barnu fel da (llawer o gryfderau a dim meysydd pwysig yn gofyn am welliant sylweddol) gyda rhagolygon ar gyfer gwella hefyd yn cael eu nodi fel da.

Ysgol Gynradd Allensbank

128. Darparwyd y wybodaeth ganlynol gan Gonsortium Canolbarth y De yn ymwneud ag ansawdd a safonau yn Ysgol Gynradd Allensbank.

- Mae'r ysgol yn casglu ac yn dadansoddi ystod o dystiolaeth uniongyrchol sy'n sail i gynllun strategol yr ysgol ar gyfer gwella.
- Mae'r ysgol yn ymwybodol o'i chryfderau a'r meysydd sydd angen eu datblygu ac mae'r rhain yn cael eu hadlewyrchu yng nghynllun gwella'r ysgol. Nodir y blaenoriaethau drwy galendr o weithgareddau monitro.
- Mae uwch dîm arwain ehangach yr ysgol yn gwireddu'r Cwricwlwm i Gymru trwy eu hymchwil a'u harloesedd ehangach.
- Mae arweinwyr yr ysgol a staff yn gweithio ar y cyd gyda disgyblion, rhieni a llywodraethwyr i greu a rhannu gweledigaeth ar gyfer y cwricwlwm.
- Mae'r ysgol wedi cymryd rhan mewn diwygiad ADY ac wedi ymateb i'r gofynion statudol.
- Bu'r ysgol yn cydweithio'n agos gyda disgyblion a'u teuluoedd yn ystod y pandemig ac ar ôl hynny i'w cefnogi mewn nifer o ffyrdd, megis datblygu addysgu ar-lein; darparu sesiynau lles.
- Mae'r ysgol yn parhau i ddatblygu cysylltiad rhieni gyda defnydd effeithiol o dechnoleg sy'n rhoi cyfle i rieni gyfathrebu yn iaith y cartref.

129. Yn ôl arolwg mwyaf diweddar Estyn ym mis Ionawr 2020, barnwyd bod safonau, lles ac agweddau'r ysgol at ddysgu, addysgu a phrofiadau dysgu, cymorth gofal ac arweiniad ac arweinyddiaeth a rheolaeth yn dda.

Ysgol Gynradd Gladstone

130. Darparwyd y wybodaeth ganlynol gan Gonsortium Canolbarth y De yn ymwneud ag ansawdd a safonau yn Ysgol Gynradd Gladstone.

- Mae'r ysgol yn ymwybodol o'i chryfderau a'r meysydd sydd angen eu datblygu ac mae'r meysydd hyn yn cael eu cynnwys yng nghynllun gwella'r ysgol. Mae'r wybodaeth hon yn cael ei llywio gan ystod o weithgareddau monitro dros gyfnod y flwyddyn academaidd, ac mae'r partner gwella wedi bod ynghlwm wrth lawer ohonynt.

- Mae'r ysgol wedi ymgysylltu â chynllunio'r cwricwlwm ac yn datblygu cwricwlwm i adlewyrchu cymuned yr ysgol. Mae dau uwch arweinydd wedi arwain gyda'r gwaith hwn a sicrhau bod y datblygiadau'n seiliedig ar benderfyniadau gwybodus trwy ymweld ag ysgolion eraill; darllen proffesiynol personol ac ymchwil gweithredu.
- Mae'r ysgol wedi cymryd rhan mewn diwygiad ADY ac wedi ymateb i'r gofynion statudol.
- Bu'r ysgol yn cydweithio'n agos gyda disgyblion a'u teuluoedd yn ystod y pandemig ac ar ôl hynny i'w cefnogi mewn nifer o ffyrdd, megis datblygu addysgu ar-lein; darparu sesiynau lles a gweithredu fel ffynhonnell gwybodaeth a chynghor.
- Mae arweinwyr yr ysgol yn gweithio'n galed i ddiwallu anghenion ei chymuned amrywiol ac wedi sefydlu ethos cefnogol cadarnhaol yn yr ysgol. Mae buddsoddiad mewn Thrive a CCLIE wedi helpu i ddarparu cefnogaeth emosiynol i ddisgyblion a'u teuluoedd. Mae'r ysgol wedi ennill ei gwobr Parchu Hawliau Arian
- Mae'r pennaeth yn gweithio'n ddiflino i gefnogi pob disgybl a'i deulu i sicrhau na chaiff yr un disgybl ei adael ar ôl naill ai'n academaidd neu'n fugeiliol.

131. Yn ôl arolwg mwyaf diweddar Estyn o Ysgol Gynradd Gladstone ym mis Tachwedd 2022, barnwyd bod safonau, lles ac agweddau'r ysgol at ddysgu, addysgu a phrofiadau dysgu, cymorth gofal ac arweiniad ac arweinyddiaeth a rheolaeth yn dda.

Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica

132. Darparwyd y wybodaeth ganlynol gan Gonsortium Canolbarth y De yn ymwneud ag ansawdd a safonau yn Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica:

- Mae'r ysgol yn ymwybodol o'i chryfderau a'r meysydd sydd angen eu datblygu ac mae'r meysydd hyn yn cael eu cynnwys yng nghynllun gwella'r ysgol. Mae'r wybodaeth hon yn cael ei llywio gan galendr o weithgareddau monitro.
- Mae'r ysgol wedi ymgysylltu â chynllunio'r cwricwlwm ac yn datblygu cwricwlwm i adlewyrchu cymuned yr ysgol.
- Mae'r ysgol wedi cymryd rhan mewn diwygiad ADY ac wedi ymateb i'r gofynion statudol.
- Bu'r ysgol yn cydweithio'n agos gyda disgyblion a'u teuluoedd yn ystod y pandemig ac ar ôl hynny i'w cefnogi mewn nifer o ffyrdd, megis datblygu addysgu ar-lein; darparu sesiynau lles a chyflenwi parseli bwyd.
- Mae gan yr ysgol, fel ysgol Eglwys, gysylltiadau cymunedol cryf, gan gynnwys y rhai sydd ag eglwys y Bwrdd ac mae'n gweithio'n galed i ddiwallu anghenion ei chymuned amrywiol ac amrywiol. Mae wedi buddsoddi yn Thrive i ddarparu cefnogaeth emosiynol i ddisgyblion a'u teuluoedd.
- Mae'r pennaeth yn gweithio'n ddiflino i gefnogi pob disgybl a'i deulu i sicrhau na chaiff yr un disgybl ei adael ar ôl naill ai'n academaidd neu'n fugeiliol.

133. Barnodd arolwg mwyaf diweddar Estyn ym mis Ebrill 2019 fod safonau, lles ac agweddau'r ysgol at brofiadau dysgu, addysgu a dysgu, cymorth gofal ac arweiniad ac arweinyddiaeth a rheolaeth Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica yn dda.

Anghenion Dysgu Ychwanegol

134. Mae dosbarth ymyrraeth gynnar Lleferydd ac Iaith sy'n cael ei gynnal gan Ysgol Gynradd Allensbank. Mae'r Cyngor yn derbyn hyd at 8 plentyn Cyfnod Sylfaen i'r ddarpariaeth hon ledled y ddinas nad oeddent yn gwneud cynnydd digonol, ond sydd â digon o botensial i ddychwelyd i'w hysgol brif ffrwd leol.
135. Mae'r lleoliadau yn para rhwng 1-3 blynedd, gan ddibynnu ar eu cynnydd. Mae'r disgyblion yn cael eu cofrestru'n ddeuol yn eu hysgol leol, ac yn cael cefnogaeth i ddychwelyd ar ddiwedd eu cyfnod yn y lleoliad. Mae disgyblion yn parhau i fynychu eu hysgol leol o leiaf un diwrnod yr wythnos, er mwyn cadw cyswllt â ffrindiau lleol a pharatoi at ddychwelyd yno'n llawn amser.
136. Byddai ystyriaeth yn cael ei roi i adleoli'r dosbarth ymyrraeth gynnar pe bai'r newidiadau i Ysgol Gynradd Allensbank yn cael eu dwyn ymlaen. Byddai'r dosbarth ymyrraeth gynnar yn cael ei adleoli ar safle ysgol amgen gyda digon o ystafelloedd dosbarth i ddarparu ar gyfer y ddarpariaeth bresennol.
137. Mae lefel anghenion addysgol arbennig/anghenion dysgu ychwanegol yn y sector cyfrwng Cymraeg wedi bod yn is yn hanesyddol nag yn y sector Saesneg. Fodd bynnag, mae hyn wedi bod yn newid dros y 5 mlynedd diwethaf, gydag ysgolion yn adrodd am fwy o achosion o anghenion dysgu ychwanegol, ym mhob maes angen.
138. Mae Caerdydd wedi buddsoddi mewn darpariaeth arbenigol yn y sector, gan gynnwys rhywfaint o allu i ymateb i'r galw cynyddol a meithrin mwy o hyder yn y ddarpariaeth arbenigol sydd ar gael yn y sector.
139. Mae'r Cyngor wedi gweithio'n agos gyda'i bartneriaid ar Fforwm Addysg Gymraeg Caerdydd i ddatblygu'r CSCA deng mlynedd newydd ar gyfer y ddinas sy'n cynnwys cynigion ar gyfer datblygu a darparu nifer uwch o leoedd arbenigol cynradd mewn canolfannau adnoddau arbenigol mewn o leiaf tair ysgol gynradd sy'n bwydo'r ysgolion uwchradd perthnasol.
140. Wrth i'r sector Cymraeg barhau i dyfu bydd yn bwysig datblygu darpariaeth ychwanegol gan ragweld yr angen, er mwyn sicrhau bod addysg cyfrwng Gymraeg yn ddewis gwirioneddol i ddysgwyr sydd ag ADY cymhleth.
141. Byddai'r bwriad i ehangu Ysgol Mynydd Bychan i ddau ddosbarth mynediad, a throsglwyddo i safle Ysgol Gynradd Allensbank yn cadw digon o hyblygrwydd yn yr adeiladau er mwyn caniatáu sefydlu canolfan adnoddau arbenigol. Byddai cynigion ar wahân yn cael eu datblygu ar gyfer y ddarpariaeth hon.

Darpariaeth Feithrin

142. Mae gan blant Caerdydd yr hawl i le meithrin rhan amser o ddechrau'r tymor sy'n dilyn eu pen-blwydd yn dair oed a rhaid iddynt ei fynychu am bum hanner diwrnod o leiaf. Nid yw lleoedd meithrin yn cael eu dyrannu ar sail dalgylch. Lle bynnag y bo modd, cynigir lleoedd mewn ysgol gymunedol leol neu ddosbarth meithrin o fewn dwy filltir o breswylfa plentyn. Os nad oes lleoedd ar gael mewn ysgolion meithrin cymunedol lleol neu ddosbarthiadau meithrin, gall rhieni wneud cais am gyllid ar gyfer lleoedd addysg feithrin gyda darparwr cymeradwy y mae'n rhaid iddo ddangos ei fod yn gallu bodloni'r ansawdd perthnasol.
143. Cynigir cynyddu'r nifer o leoedd meithrin yn Ysgol Mynydd Bychan o 64 i 96 i gefnogi ei thwf i ysgol dau ddosbarth mynediad.
144. Nid yw Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica yn cynnig darpariaeth feithrin ar hyn o bryd. Bydd disgyblion yn trosglwyddo i Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica o amrywiaeth o leoliadau cyn ysgol, gan gynnwys dosbarth meithrin Ysgol Gynradd Gladstone. Mae'n bosibl nad yw rhai disgyblion wedi cael mynediad at ddarpariaeth cyn ysgol o gwbl.
145. Pe bai'r cynnig i drosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle presennol Ysgol Mynydd Bychan yn cael ei ddwyn ymlaen, fel yr amlinellir yn Opsiynau 1 a 2, cynigir bod 32 o leoedd meithrin rhan amser yn cael eu darparu i ddatblygu parhad a dilyniant yn nysg plant o dair oed ymlaen.
146. Byddai sefydlu darpariaeth feithrin yn yr ysgol yn cynnig dull cyson o addysgu a chynllunio er mwyn datblygu parhad a chynnydd yn nysg plant o dair oed ymlaen, a chyfrannu at godi safonau trwy'r ysgol.
147. Byddai derbyniadau i'r ddarpariaeth feithrin arfaethedig yn cael eu gweinyddu gan Gorff Llywodraethu'r ysgol yn unol â Pholisi Derbyn cyhoeddedig yr ysgol.
148. Ni fyddai cynnig o le mewn meithrinfa yn yr ysgol yn golygu y byddai plentyn hefyd yn cael cynnig lle yn y Dderbynfa. Rhaid cwblhau cais ar wahân ar gyfer derbyn i'r Dosbarth Derbyn.
149. Byddai sefydlu darpariaeth meithrin yn Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica yn destun ymgynghoriad a'r prosesau statudol perthnasol.
150. Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn ariannu 112 o leoedd meithrin cymunedol rhwng Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone. Pe bai opsiwn 1 neu 2 yn cael ei ddewis, bwriedir cadw digon o le i ganiatáu hyd at 96 o leoedd meithrin cymunedol cyfrwng Saesneg ar safle'r ysgol newydd, neu ar safle'r ysgolion a rennir.

151. Yn gyffredinol, byddai lle i ddarparu mwy o leoedd meithrin cyfrwng Saesneg a Chymraeg yn cael ei gadw, a byddai nifer y lleoedd sy'n cael eu hariannu yn adlewyrchu'r galw am leoedd yn yr ardal leol.

Materion tir

Trosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i safle Ysgol Mynydd Bychan

152. Yn unol â statws cyfreithiol safleoedd ysgol ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr, mae safle Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica (ac eithrio unrhyw gaeau ysgol) yn eiddo i'r Ymddiriedolaeth / Esgobaeth berthnasol. Bwrdd Cyllid Esgobaeth Llandaf yw perchennog cofrestredig safle Santes Monica.
153. Trosglwyddwyd Ysgol Mynydd Bychan i berchnogaeth y Cyngor ym 1994 ac nid oes cyfyngiadau ar y safle a fyddai'n atal yr ad-drefnu arfaethedig er mwyn lleoli ysgol arall ar y safle.
154. Pe bai'r cynigion a amlinellir yn Opsiwn 1 ac Opsiwn 2 yn mynd yn ei flaen, byddai angen priso safleoedd Ysgol Santes Monica ac Ysgol Mynydd Bychan.
155. Gall y Cyngor brynu safle Ysgol yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica sydd wedi'i wacáu wrth ei brisio neu gall gyfnewid safleoedd yr ysgol.

Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone

156. Mae safle'r ddwy ysgol dan berchnogaeth y Cyngor ac nid oes cyfyngiadau a fyddai'n atal yr ad-drefnu arfaethedig er mwyn lleoli ysgol arall, neu ysgolion eraill, ar y naill safle.

Trefniadau Llywodraethu

157. Os bydd Opsiwn 1 yn cael ei ddatblygu, byddai cyrff llywodraethu Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone yn cael eu diddymu, a threfniadau llywodraethu newydd yn cael eu rhoi ar waith ar gyfer yr ysgol gynradd cyfrwng Saesneg 2 DM sydd newydd ei sefydlu.
158. O dan Opsiynau 2 a 3, mae disgwyl y byddai'r ddwy ysgol yn gweithio mewn partneriaeth i sicrhau'r cyfleoedd mwyaf posibl i holl ddisgyblion yr ysgolion. Gellid cyflawni hyn drwy gydweithio anffurfiol neu ffurfiol, neu drwy ffederasiwn ffurfiol. Byddai'r Cyngor a Chonsortium Canolbarth y De yn darparu cefnogaeth ac arweiniad i bob Corff Llywodraethol i hwyluso hyn.

Diddymu Cyrff Llywodraethol a sefydlu Corff Llywodraethol newydd

159. Byddai cynnig i gau dwy ysgol, ac i sefydlu ysgol newydd, yn golygu bod angen sefydlu Corff Llywodraethol dros dro cyn agor yr ysgol fwy, sydd newydd ei hagor.

160. Rhaid i'r rheswm pwysicaf dros ystyried cyfuno dwy ysgol bresennol, trwy sefydlu ysgol newydd a chau dwy ysgol bresennol, fod y buddion a ddaw yn ei sgil i blant a phobl ifanc yn yr ysgolion presennol trwy wella darpariaeth addysgol.
161. Mae llawer o fanteision gweithredol clir i ysgolion mwy, o'i gymharu ag ysgolion llai. Y prif agweddau llywodraethu ar sefydlu un ysgol, i gymryd lle dwy ysgol bresennol, yw:
- Yn dilyn penderfyniad i'r bwriad i sefydlu ysgol newydd, a chau'r ysgolion presennol, byddai corff llywodraethu dros dro newydd yn cael ei sefydlu. Ymhen amser, byddai'r corff llywodraethol newydd yn disodli'r cyrff llywodraethu unigol ac fe fyddai ganddyn nhw gyfrifoldeb am oruchwylio strategol a chynllunio'r ysgol newydd.
 - Byddai cyrff llywodraethu presennol pob ysgol yn parhau i weithredu, ac yn cadw eu cyfrifoldebau presennol, hyd nes y bydd yr ysgolion presennol yn cau'n ffurfiol.
 - Byddai'r Corff Llywodraethol newydd yn ystyried ei enw ac fe fyddai ganddo gyfrifoldeb am gyllideb a staff yr ysgol newydd, a thrwy fwy o sylfaen ariannol mae ganddo fwy o sefydlogrwydd yn ei chyllideb.
162. Ar y cyfan, mae gan ysgol fwy gyllideb fwy a mwy sefydlog yn ariannol ac felly mae'n gallu gweithredu arweinyddiaeth a strwythur staffio mwy effeithlon ac effeithiol a manteisio ar arbedion maint. Mae ysgol fwy yn fwy abl i gryfhau addysg gyffredinol disgyblion yn y cymunedau cyfun a wasanaethir ar hyn o bryd gan y ddwy ysgol lai. Mae ysgol fwy hefyd yn caniatáu:
- Mwy o gyfleoedd i staff rannu llwyth gwaith ac arbenigedd.
 - Mwy o gyfleoedd i ddatblygu staff yn broffesiynol e.e. ANGau all arsylwi ar eu hathrawon cyfochrog
 - Mwy o athrawon i arwain ar Feysydd Dysgu, ynghyd ag Addysg Grefyddol, Addysg Rhyw a Chydberthynas a Chymhwysedd Digidol.
 - Galluogi arferion da, deunyddiau paratoi ac adnoddau.

Ffederasiwn

163. Mae ffederasiwn yn gytundeb ffurfiol a chyfreithiol lle mae nifer o ysgolion (rhwng dwy a chwech) yn rhannu trefniadau llywodraethu ac yn meddu ar un corff llywodraethu gan ddefnyddio'r broses a nodir yn Rheoliadau Ffederasiwn Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2014. Gall ffederasiynau gynnwys cymysgedd o ysgolion cymunedol a gynhelir ac ysgolion cymunedol arbennig sydd naill ai'n ysgolion meithrin, cynradd neu uwchradd.
164. O dan Opsiwn 2, lle mae'r ysgolion cyfrwng Saesneg yn rhannu safle, gallai ffederasiwn gael ei gyflwyno gan y cyrff llywodraethu presennol. Gall y Cyrff Llywodraethu hefyd ystyried ffederasiwn dros safleoedd ar wahân, o dan opsiwn 3.
165. I fod yn llwyddiannus, mae angen i ffederasiwn fod yn seiliedig ar ymrwymiad i weithio gyda'i gilydd a pharodrwydd i wneud pethau'n

wahanol er budd ychwanegol yr holl ddisgyblion, eu lles a'u cyflawniadau. Mae profiad ysgolion sydd wedi ffedereiddio yn dangos bod datblygu'r holl ysgolion a'u cymunedau o fewn y ffederasiwn a rhannu arferion gorau yn helpu i wella safonau a gwella perfformiad.

166. Mae sawl rheswm dros ffedereiddio. Yn gyffredinol, mae ysgolion yn defnyddio ffederasiwn i adeiladu ar bartneriaethau anffurfiol sydd eisoes ar waith ac i gryfhau addysg gyffredinol disgyblion yn eu cymunedau. Fodd bynnag, mae'r ALI yn cysylltu ag eraill i helpu ysgol sy'n ei chael hi'n anodd ac ysgolion bach sydd mewn perygl o gau neu'n methu recriwtio staff o ansawdd uchel a'u ffedereiddio i sicrhau eu dyfodol. Rhaid mai'r rheswm pwysicaf dros ystyried ffederasiwn yw'r manteision a ddaw yn ei sgil i blant a phobl ifanc yn yr ysgolion ffederal drwy wella'r ddarpariaeth addysgol.
167. Un o fanteision ffederasiwn yw bod ysgolion sy'n ffedereiddio yn cadw eu hunaniaeth unigol. Fodd bynnag, bydd y cyrff llywodraethu presennol yn cael eu dirymu a'u disodli gan un corff llywodraethu newydd fydd yn goruchwyllo a bydd â chyfrifoldeb cyfartal dros bob ysgol yn y ffederasiwn.
168. Mae manteision amlwg i ffedereiddio ar gyfer ysgolion sydd wedi'u lleoli naill ai ar yr un safle neu yn yr un gymuned gan ei fod yn eu galluogi i gydweithio ar flaenoriaethau a rennir, cronni arbenigedd, gwneud gwell defnydd o adnoddau ac archwilio ffyrdd o wneud pethau'n fwy effeithiol. Mae ffederasiwn ysgol yn ffordd ffurfiol o weithredu cydweithio a hyrwyddo perthnasoedd gweithio agosach.
169. Prif agweddau ffederasiwn yw:
- Caiff cyrff llywodraethu presennol y ddwy ysgol eu diddymu, os aiff y cynnig i sefydlu ffederasiwn yn ei flaen yn dilyn ymgynghoriad. Byddai un corff llywodraethu newydd yn disodli'r cyrff llywodraethu unigol a byddai ganddo gyfrifoldeb am oruchwyliaeth strategol y ddwy ysgol yn y ffederasiwn.
 - Bydd pob ysgol yn cadw ei henw, ei chategori, ei chyllideb a'i staff. Wrth symud ymlaen, byddai'r ddwy ysgol yn gallu mynd ati i archwilio manteision rhannu adnoddau.
 - Byddai pob ysgol yn parhau i gael arolwg Estyn ei hun, er y gallai'r rhain gael eu cydlynu.
170. Fodd bynnag, mae yna anfanteision o gadw dwy ysgol ar wahân, mewn ffederasiwn, o'i gymharu ag un ysgol, gan gynnwys arweinyddiaeth a strwythur staffio llai effeithlon ac effeithiol o'i gymharu ag un ysgol fwy. Gan fod ysgolion ffederal yn llai abl i fanteisio ar arbedion maint, nag un ysgol fwy, mae llai o'i hadnoddau ar gael i addysgu a dysgu. Mae mwy o lefel dyblygu rolau a gwasanaethau mewn dwy ysgol nag mewn un. Er bod gan gorff llywodraethol ffederal gyfrifoldeb am ddwy gyllideb ysgol ar wahân, nid yw'n gallu crynhoi'r gyllideb hon.
171. Mae dwy broses o sefydlu ffederasiwn:
- Ffederasiwn dan arweiniad yr Awdurdod Lleol
 - Ffederasiwn dan arweiniad y Corff Llywodraethu

172. Mae'r ddwy broses yn cynnwys ymgysylltu'n llawn â'r ysgolion a'r cyrff llywodraethu a gwaith sylweddol ar ddiben a gweledigaeth y Ffederasiwn. Cynghorir y dylid sefydlu cydbwyllgor/gweithgor i weithio gyda'r Awdurdod Lleol ar ffederasiwn sy'n cynnwys cynrychiolwyr o bob corff llywodraethu/ysgol.
173. Hyd yma, nid yw Caerdydd wedi gweithredu unrhyw ffederasiynau dan arweiniad yr awdurdod lleol, ond mae Llywodraeth Cymru yn cynghori y dylai awdurdodau lleol ystyried ffederasiwn fel opsiwn yn eu cynlluniau strategol ar gyfer darpariaeth ysgol effeithiol ac effeithlon o fewn/ar draws cymunedau. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cynghori na ddylai ffederasiwn ysgolion dan arweiniad yr awdurdod lleol fyth fod yn syndod i'r ysgolion dan sylw ac mae disgwyl i awdurdodau lleol ymgysylltu'n llawn ag ysgolion a'u rhanddeiliaid mor gynnar â phosibl i drafod eu cynigion a mynd i'r afael ag unrhyw bryderon.
174. Yr un yw'r broses ar gyfer ffederasiynau dan arweiniad yr Awdurdod Lleol a'r Corff Llywodraethu, gyda'r partïon perthnasol sy'n arwain y ffederasiwn yn gwneud y penderfyniad terfynol. Pe bai model ffederasiwn yn cael ei ddatblygu, mae angen o leiaf 125 diwrnod ysgol (tua dau dymor ysgol) sy'n dechrau ar ddechrau proses ymgynghori chwe wythnos â rhanddeiliaid allweddol. Gan fod angen gwaith sylweddol cyn i'r broses ymgynghori ddechrau, amserlen realistig ar gyfer y broses ffederasiwn yw rhwng naw a deuddeg mis.

Cydweithio

175. Cydweithio yw pan fo dau gorff llywodraethu neu fwy yn trefnu bod rhai o'u swyddogaethau yn cael eu cyflawni ar y cyd o dan Reoliadau Cydweithio Rhwng Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2008. Mae manteision amlwg i'r trefniant hwn ar gyfer ysgolion sydd wedi'u lleoli naill ai ar yr un safle neu yn yr un gymuned gan ei fod yn eu galluogi i gydweithio ar flaenoriaethau a rennir, cronni arbenigedd, gwneud gwell defnydd o adnoddau ac archwilio ffyrdd o wneud pethau'n fwy effeithiol.
176. Fodd bynnag, mae yna anfanteision o gadw dwy ysgol ar wahân mewn cydweithrediad, o'i gymharu ag un ysgol, gan gynnwys arweinyddiaeth a strwythur staffio llai effeithlon ac effeithiol o'i gymharu ag un ysgol fwy. Mae ysgolion o'r fath yn llai abl i fanteisio ar arbedion maint, nag un ysgol fwy, neu ysgolion ffederal, ac mae llai o'u hadnoddau ar gael i addysgu a dysgu. Mae mwy o lefel dyblygu rolau a gwasanaethau mewn dwy ysgol, nag mewn un ysgol neu mewn ysgolion ffederal.
177. Mae ysgolion eisoes yn cydweithio'n anffurfiol gydag ysgolion eraill ar feysydd allweddol fel y Cwricwlwm i Gymru, gweithdrefnau asesu a threfniadau pontio. Fodd bynnag, mae cydweithio ffurfiol dan y rheoliadau yn arwain at wneud penderfyniadau symlach a fydd o fudd i ysgolion a'i gwneud yn fwy deniadol i gydweithio gan ei fod yn eu galluogi i rannu, meincnodi a datblygu arferion da y gallai ysgolion unigol eu cael yn anodd eu cynnal.

178. Dyma rai enghreifftiau o'r mathau o faterion y gallai cyrff llywodraethu gydweithio arnynt:
- Codi safonau trwy rannu'r gwaith o gyflwyno'r cwricwlwm, arwain yr ysgol a chymryd camau ar y cyd i fynd i'r afael â materion allweddol fel cynhwysiant.
 - Cyfleoedd datblygiad proffesiynol parhaus.
 - Cyngor Ysgol a chyfleoedd datblygu disgyblion.
 - Trefniadau traws gyfnodau.
 - Manteisio ar arbedion maint a rhannu gwasanaethau ar draws yr ysgolion.
179. Nid oes amserlenni ynghlwm wrth ffurfio cydweithrediad. Gall ysgolion a chyrff llywodraethu sy'n penderfynu ffurfio cydweithrediad wneud hynny drwy gytundeb yn eu cyfarfodydd cyrff llywodraethu. Rhaid i'r cyrff llywodraethu sy'n cydweithio ffurfio cydbwyllgor i oruchwylio'r gwaith ar y cyd. Bydd y cyrff llywodraethu sy'n cydweithio hefyd yn cytuno ar gyfansoddiad, aelodaeth a chylch gorchwyl y cydbwyllgor yn flynyddol, ynghyd ag unrhyw bwerau dirprwyedig.

Ariannu cynigion

180. Gwahoddodd Llywodraeth Cymru yr holl Awdurdodau Lleol yng Nghymru i gyflwyno ceisiadau am arian grant i gefnogi buddsoddiadau cyfalaf sy'n hwyluso twf mewn addysg Gymraeg a'r defnydd o'r Gymraeg.
181. Llwyddodd Cyngor Caerdydd i sicrhau arian o'r Cynllun Grant Cyfalaf Cyfrwng Cymraeg hwn gan gynnwys £1.86m i ad-drefnu darpariaeth ysgolion cynradd yng nghanol Caerdydd ac ehangu lleoedd cyfrwng Cymraeg gan 1 Dosbarth Mynediad (210 o leoedd). Diben y Grant Cyfalaf Cyfrwng Cymraeg yw cefnogi buddsoddiadau cyfalaf sy'n hwyluso twf mewn addysg Gymraeg a'r defnydd ar y Gymraeg.
182. Mae rhaglen y cyllid grant wedi'i hanelu'n benodol at brosiectau cyfalaf a fydd yn cyfrannu'n amlwg at gyrraedd nod Llywodraeth Cymru o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae'r arian a ddyrannwyd i Gyngor Caerdydd wedi'i glustnodi i gefnogi ehangu ar y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg a byddai'n caniatáu ar gyfer buddsoddi mewn adeiladau ysgol i gefnogi nifer uwch o ddysgwyr.
183. Nid oes refeniw na chyllid cyfalaf ychwanegol na chlustnodi i gefnogi'r broses o newid sefydliadol. Rhaid i unrhyw newid gael ei ariannu gan adnoddau'r Cyngor.

Arfarniad ariannol o'r cynigion

184. Mae'r fformiwla ariannu ysgolion yn seiliedig ar gyllid fesul disgybl a nifer o gyfandaliadau i bob ysgol. Mae cyllid fesul disgybl yn gyffredinol yn uwch mewn ysgolion llai oherwydd costau'r pennaeth a chostau sefydlog eraill sy'n cael eu hamsugno gan nifer is o ddisgyblion.

185. Byddai gostyngiad yn nifer yr ysgolion yng Nghaerdydd felly yn caniatáu lleihau dyraniadau o gyfandaliadau i ysgolion, a byddai'r arian hyn yn cael ei ail-ddosbarthu i ysgolion drwy'r fformiwla cyllido.
186. Yn gyffredinol, mae ysgolion mwy o faint hefyd yn gallu sicrhau gwell gwerth am arian drwy arbedion maint mewn nifer o feysydd gan gynnwys rheoli contractau ac o bosibl yn eu strwythur staffio. Gellir gwireddu rhai o fanteision un ysgol fwy drwy ffederasiwn ffurfiol o gyrrff llywodraethu neu gytundebau cydweithio rhwng ysgolion, gyda strwythurau staffio mwy effeithlon.
187. Mae swm y cyllid fesul disgybl yn Ysgol Gynradd Allensbank, Ysgol Gynradd Gladstone, Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica ac Ysgol Mynydd Bychan yn uwch na'r cyllid cyfartalog fesul disgybl ar draws 98 o ysgolion cynradd Caerdydd, sef £3,891 yn 2022/2023.
188. Mae'r tabl isod yn nodi safle cyllidebol yr ysgolion uchod.

Ysgol	Balans a ddygwyd ymlaen yn Ebrill 22	Cyllideb Gymeradwy'r Llywodraethwyr 2022/23	Rhagamcan cyllideb Ionawr 2023
Allensbank	£23,757	-£132,301	-£93,000
Gladstone	£84,651	0	-£60,000
Y Santes Monica	£41,804	0	-£2,000
Ysgol Mynydd Bychan	£170,220	£86,286	£100,000

189. Nid yw cynllun Grant Cyfalaf Llywodraeth Cymru yn darparu unrhyw adnoddau ariannol ychwanegol ar gyfer ailstrwythuro strwythurau staffio ysgolion yr effeithir arnynt gan ad-drefnu'r ddarpariaeth. Y Cyngor fyddai'n talu'r costau hyn.
190. Byddai ehangu Ysgol Mynydd Bychan yn arwain at gostau staffio ac arwain ychwanegol i'r ysgol fyddai'n cael eu talu o gyllideb yr ysgol. Byddai'r gyllideb yn cynyddu yn unol â'r nifer mwy o ddisgyblion sydd ar y gofrestr.
191. Gallai'r bwriad i ehangu Ysgol Mynydd Bychan olygu bod yr ysgol yn cynnal rhai dosbarthiadau llai, neu rai dosbarthiadau oedran cymysg, wrth i'r ysgol dyfu. Mae data dewisiadau derbyniadau ysgolion yn dangos y byddai nifer y disgyblion sy'n cael eu derbyn i'r ysgol yn cynyddu, ond byddai gan yr ysgol lefel uchel o leoedd gwag am nifer o flynyddoedd. Er y byddai cyllideb yr ysgol yn cynyddu wrth i nifer y disgyblion sydd ar y gofrestr gynyddu, byddai'r gost fesul disgybl yn debygol o fod yn uwch am gyfnod estynedig tra bo'r ysgol yn tyfu. Wrth i dwf, a buddsoddiad, gael ei gyflwyno'n raddol, byddai effaith ariannol newidiadau yn cael ei leihau lle bynnag y bo modd.

192. Mewn cyfnod lle mae'r niferoedd derbyn yn disgyn ledled y ddinas, mae'r nifer cynyddol disgwylidig fyddai'n cael ei dderbyn i Ysgol Mynydd Bychan yn debygol o leihau'r niferoedd derbyn mewn ysgolion eraill yn yr ardal leol neu mewn ardaloedd cyfagos am nifer o flynyddoedd. Mae bron pob disgybl sydd wedi methu a chael ei dderbyn i Ysgol Mynydd Bychan yn y blynyddoedd diwethaf wedi derbyn lle mewn ysgol gynradd Gymraeg arall. Gall nifer y disgyblion sy'n cymryd lleoedd yn yr ysgolion hyn leihau o ganlyniad i'r cynigion; fodd bynnag, rhaid i'r Cyngor gynyddu'r nifer sy'n cael eu derbyn i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ledled y ddinas a byddai effaith anuniongyrchol y nifer cynyddol sy'n cael eu derbyn i ysgolion cyfrwng Cymraeg yn arwain at lai o ddisgyblion mewn ysgolion Saesneg ledled y ddinas.
193. Pe bai cynnig i drosglwyddo Ysgol Gynradd Allensbank safle Ysgol Gynradd Gladstone/Ysgol Gynradd Santes Monica fynd rhagddo, a'r Dosbarth Ymyrraeth Iaith a Lleferydd yn cael ei adleoli, byddai'r gyllideb ddirprwyedig o £115,710 ar gyfer y dosbarth hwn yn cael ei drosglwyddo i ysgol letyol arall.
194. Dylid nodi bod nifer y disgyblion sydd ar y gofrestr yn Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone wedi gostwng yn ystod y blynyddoedd diwethaf, gan gyd-fynd â'r niferoedd is sy'n cael eu derbyn i addysg gynradd ledled y ddinas, y rhagwelir iddo barhau tan o leiaf 2025/2026. Yn y cyd-destun hwn, gall nifer y staff sy'n cael eu cyflogi gan ysgolion leihau, p'un a oes unrhyw gynigion i ad-drefnu'r ddarpariaeth yn cael eu symud ymlaen ai peidio.

Opsiwn 1

195. Byddai'r arbedion fformiwla cyllideb ysgolion o gyfuno Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone, trwy gau'r ddwy ysgol a chreu un ysgol gynradd dau ddosbarth mynediad fel y nodir yn Opsiwn 1, tua £98 mil y flwyddyn yn seiliedig ar ddileu lwfansau cyfandaliadau a ddarperir i'r ysgolion.
196. Byddai'r opsiwn hwn i gyfuno Ysgolion Allensbank a Gladstone a chyfuno eu cyllidebau'n galluogi ailddosbarthu adnoddau ariannol i'r ysgolion trwy leihau nifer y cyfandaliadau'n sy'n cael eu dyrannu i'r ysgolion.
197. Pe bai opsiwn 1 yn cael ei ddatblygu, cynigir y byddai'r swm cyfatebol yn cael ei glustnodi ar gyfer y ddau ddosbarth mynediad cyfrwng Saesneg newydd am dair blynedd i gefnogi'r ysgol i ddatblygu darpariaeth a/neu fuddsoddi ymhellach mewn adnoddau er budd ei disgyblion. Y tu hwnt i'r cyfnod hwn, byddai'r swm hwn ar gael i'w ailddosbarthu i ysgolion cynradd ledled y ddinas.
198. Byddai opsiwn 1 yn arwain at ddadleoli Pennaeth presennol ac ailstrwythuro'r arweinyddiaeth. Gallai'r arbedion disgwylidig yng nghyllideb yr ysgol, o'u cymharu â'r ddwy gyllideb bresennol gyda'i gilydd, ddod i tua £100,000 i £114,000 y flwyddyn yn ogystal ag argostau, ar sail canolbwynt ystodau cyflog y tîm arwain presennol a gweithredu strwythur arweinyddiaeth newydd ag un Pennaeth a dau Ddirprwy Bennaeth.

Opsiwn 2

199. Gallai'r cyrff llywodraethu, neu'r corff llywodraethu sengl yn achos ffederasiwn, nodi effeithlonrwydd o ran arweinyddiaeth, staffio neu gostau sefydlog yn sgil rhannu safle.
200. Gallai cynigion i leoli Allensbank a Gladstone (Opsiwn 2) ar un safle cyfunol, ond fel ysgolion ar wahân, hefyd arwain at ddaedleoli Pennaeth presennol ac ailstrwythuro'r tîm arwain, pe bai'r Cyrff Llywodraethu'n penderfynu ar ffedereiddio a cheisio bwrw ymlaen â hyn.
201. Mae ffederasiynau ysgolion un dosbarth mynediad yng Nghaerdydd wedi gweithredu strwythurau arweinyddiaeth gwahanol. Fodd bynnag, gallai'r arbedion disgwylidig yng nghyllideb yr ysgol o ran cyflog, o gymharu â'r ddwy gyllideb bresennol gyda'i gilydd, fod rhwng £43,000 a £77,000 y flwyddyn yn ogystal ag argostau, yn dibynnu ar y strwythur arweinyddiaeth newydd a weithredir.
202. Er y byddai hyn hefyd yn cynnig strwythur arweinyddiaeth llai costus i oruchwylio'r ddarpariaeth cyfrwng Saesneg, mae'r cyllid fformiwla i'r ysgolion hyn tua £98,000 yn fwy bob blwyddyn o gymharu â chyfuno, gan y byddai pob ysgol yn dal i dderbyn dyraniadau o gyfandaliadau. Nid oes mwy o gost i'r Cyngor yn gyffredinol, ond ni fyddai'r swm hwn ar gael i'w glustnodi i'r ysgolion nac i'w ddyrannu i ysgolion ledled y ddinas trwy'r fformiwla ariannu yn unol ag Opsiwn 1.

Opsiwn 3

203. Ni fyddai'r cynnig i drosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan i safle Ysgol Gynradd Allensbank, a throsglwyddo Ysgol Gynradd Allensbank i safle Ysgol Mynydd Bychan (Opsiwn 3) yn arwain at ddisodli Pennaeth presennol nac ailstrwythuro arweinyddiaeth, er y gallai'r Corff Llywodraethu ystyried hyn yn ddiweddarach. Pe bai'r Corff Llywodraethu yn dilyn y model hwn yn y dyfodol, gallai'r ysgolion ffederal leihau costau arwain o tua £43,000 a £77,000 y flwyddyn yn ogystal ag argostau.
204. Mae'r cyllid fformiwla i'r ysgolion hyn yn £98,000 yn fwy bob blwyddyn, o'i gymharu â chyfuno Allensbank a Gladstone yn Opsiwn 1, gan y byddai pob ysgol yn dal i dderbyn dyraniadau o gyfandaliadau. Ni fyddai'r cyfandaliadau hyn ar gael i'w clustnodi i'r ysgolion nac i'w dyrannu i ysgolion ledled y ddinas trwy'r fformiwla ariannu yn unol ag Opsiwn 1.

Cymhariaeth gryno

205. Mae'r tabl yn dangos newidiadau cymharol yng nghyfran y cyllid fformiwla a ddyrannir i'r ysgolion hyn, y gellid eu hailddosbarthu i ysgolion pe bai cynigion i gyfuno neu ffedereiddio, gyda newidiadau i'r strwythur(au) arwain, yn cael eu datblygu.

Tabl: Cymharu costau Uwch Dîm Arwain ysgol gymunedol cyfrwng Saesneg; ystodau cyflog - heb gynnwys argostau			
Ysgol	Costau'r tîm arwain fel canran o gyfanswm dyraniad fformiwla'r ysgol*	Arbedion cost blynyddol tîm arwain yr ysgol yn erbyn y gost bresennol	Ailddosbarthu ariannol posibl i ysgolion - pum mlynedd
Ysgol Gynradd Allensbank	10.9%	Dd/b	
Ysgol Gynradd Gladstone	13.9%	Dd/b	
Allensbank a Gladstone wedi'u cyfuno	12.2%	Dd/b	
Ysgol 2DM newydd – yn seiliedig ar ysgolion tebyg yng Nghaerdydd	8.0%	£100,500 - £113,902	£502,500 - £569,510
Ysgol ffederal, Caerdydd – strwythur arweinyddiaeth fain	9.9%	£66,934 - £76,854	£334,670 - £384,270
Ysgol ffederal, Caerdydd – strwythur arweinyddiaeth amgen	10.6%	£42,726 - £50,368	£213,630 – £251,840

*Wedi'i gyfrifo yn seiliedig ar ganolbwynt ystodau cyflog

Trefniadau derbyn

206. Mae'r newidiadau perthnasol i bolisi'r Cyngor ar dderbyn plant i ysgolion o ganlyniad uniongyrchol i'r cynigion hyn yn ymwneud â'r newidiadau arfaethedig yn Nifer Derbyn Cyhoeddedig Ysgol Mynydd Bychan, o 30 i 60, a'r posibilrwydd o sefydlu ysgol gynradd cyfrwng Saesneg newydd â dau ddsbarth mynediad sydd â Nifer Derbyn Cyhoeddedig o 60.
207. Cynhelir ymgynghoriad ar drefniadau derbyn 2025/26 ar gyfer ysgolion cymunedol rhwng Hydref 2023 - Gwanwyn 2024 yn unol â gofynion y Cod Derbyn. Byddai'r ymgynghoriad hwn yn cynnwys unrhyw newidiadau arfaethedig yn y Nifer Derbyn Cyhoeddedig.
208. Byddai adolygiad o ddalgylchoedd ysgolion cynradd cymunedol yn cael ei gynnal i ystyried y cydbwysedd rhwng nifer y lleoedd sydd ar gael a'r galw am leoedd a ragwelir a chynnydd yn erbyn targedau'r CSCA. Byddai unrhyw newidiadau arfaethedig i ddalgylchoedd ysgolion yn destun ymgynghoriad ar yr adeg briodol.
209. Byddai unrhyw newid i drefniadau derbyn Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica sy'n deillio o sefydlu darpariaeth feithrin yn yr ysgol yn destun ymgynghoriad gan Gorff Llywodraethu'r ysgol ar yr adeg briodol.
210. Mae gwybodaeth fanwl am drefniadau mynediad yn llyfryn Derbyn i Ysgolion y Cyngor a gyhoeddir ar [wefan y Cyngor](#).

Trefniadau teithio dysgwyr

211. Nid oes cynlluniau i newid polisi trafndiaeth y Cyngor ar gyfer plant ysgol.
212. Bydd unrhyw ddisgyblion y bydd y cynnig hwn yn effeithio arnyn nhw'n cael yr un cymorth â thrafnidiaeth ag a gaiff pawb trwy Gaerdydd ac yn unol â'r un meini prawf sy'n berthnasol ledled Caerdydd.

213. Nid oes unrhyw ddisgyblion sydd wedi cofrestru yn yr ysgolion sydd wedi'u henwi yn yr adroddiad hwn yn derbyn trafndiaeth ysgol am ddim o'r cartref i'r ysgol. Nid oes disgwyl y bydd gweithredu'r bwriad i ehangu Ysgol Mynydd Bychan ac adleoli darpariaeth cyfrwng Saesneg yn newid hyn.
214. Pe na bai'r Cyngor yn bwrw ymlaen â'r newidiadau a gynigir, a bod cynnydd yn y nifer sy'n derbyn lleoedd Cymraeg yn unol â thargedau CSCA yn cael ei gyflawni, efallai na fydd y Cyngor yn gallu darparu ar gyfer pob plentyn yn nalgylch y pedair ysgol cyfrwng Cymraeg o fewn dwy filltir i'w cyfeiriad cartref oni bai bod newidiadau i ddalgylchoedd a/ neu ddarpariaeth ychwanegol amgen i wasanaethu'r ardaloedd hyn yn cael eu datblygu.
215. Gellir gweld polisi trafndiaeth y Cyngor ar gyfer plant ysgol ar wefan y Cyngor www.caerdydd.gov.uk/trafnidiaethiysgolion

Effaith yr ad-drefnu ar drefniadau teithio i'r disgyblion presennol

216. Y pellter mwyaf rhwng y safleoedd ysgol uchod yw tua 0.5 milltir. Felly, pe bai unrhyw un o'r ysgolion yn cael eu hadleoli ar safle arall, y cynnydd mwyaf yn y pellter teithio rhwng y cartref a'r ysgol ar gyfer disgyblion presennol fyddai 0.5 milltir.
217. Mae'r tabl isod yn nodi'r pellter cerdded cyfartalog rhwng y cartref a'r ysgol ar gyfer disgyblion sydd wedi cofrestru ym mhob un o'r ysgolion, a'r gwahaniaeth o ran pellter cerdded i safleoedd ysgol amgen. Fodd bynnag, mae'r cynnydd cyfartalog mewn pellter rhwng y cartref a'r ysgol, pe bai cynigion yn mynd yn eu blaen, yn sylweddol is na 0.5 milltir.
218. Byddai effaith trosglwyddo Ysgol Mynydd Bychan i safle Allensbank yn arwain at ostyngiad ymylol yn ypellter y mae'r disgyblion presennol yn teithio.
219. Byddai effaith trosglwyddo Allensbank i safle Gladstone/ Santes Monica a rennir yn arwain at gynnydd o 0.08 milltir i'r disgyblion presennol.
220. Byddai effaith trosglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica i safle Ysgol Mynydd Bychan yn cynyddu'r pellter teithio gan 0.2 milltir ar gyfartaledd.

Tabl: Pellter cerdded diogel cyfartalog ar gyfer disgyblion ysgol yn ôl pob safle ysgol perthnasol
Ffynhonnell: CYBLD 2022

Ysgol a fynychir	Safle YG Allensbank	Safle YG Gladstone	Safle YG yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica	Ysgol Mynydd Bychan
Ysgol Gynradd Allensbank	1.05mi	1.13mi (+0.08mi)	1.16mi (+0.11mi)	1.02mi (-0.03mi)
Ysgol Gynradd Gladstone	0.95mi (+0.23mi)	0.72mi	0.70mi (-0.02mi)	0.91mi (+0.19mi)

Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Santes Monica	1.40mi (+0.21mi)	1.21mi (+0.02mi)	1.19mi	1.39mi (+0.2mi)
Ysgol Mynydd Bychan	0.70mi (+0.04mi)	0.84mi (+0.18mi)	0.89mi (+0.23mi)	0.66mi

221. Felly disgwylir i'r effaith logistaidd ar deuluoedd presennol, o ran yr hyd a'r amser a gymerir i deithio rhwng y cartref a'r ysgol, fod yn fach iawn.
222. Mae teuluoedd sy'n dymuno cael mynediad i ddarpariaeth Gymraeg yn ne dalgylch Ysgol Mynydd Bychan yn aml yn methu â chael eu derbyn i'r ysgol ac mae'r lleoedd amgen agosaf yn bell i ffwrdd. Rhagwelir felly y byddai'r newidiadau arfaethedig ym mhob opsiwn yn cael effaith fach iawn ar ymgeiswyr y dyfodol o ran cael eu derbyn i ysgolion cynradd cymunedol cyfrwng Saesneg neu ysgolion cynradd yr Eglwys yng Nghymru, ond effaith fwy cadarnhaol ar y rhai hynny o fewn dalgylch Ysgol Mynydd Bychan sy'n ceisio cael addysg yn Gymraeg.

Goblygiadau ar gyfer darpariaeth ysgolion uwchradd

223. Mae'r galw cyfunol ar draws dalgylchoedd y tair ysgol uwchradd Gymraeg ar lefel uchel a gellir ateb y galw o fewn capasiti presennol yr ysgolion.
224. Bydd cynigion i ymateb i newidiadau yn y galw yn cael eu cyflwyno mewn da bryd i sicrhau bod digon o leoedd i ateb y galw am leoedd cyfrwng Cymraeg.
225. Cafodd cynnig i ehangu ac ailddatblygu Ysgol Uwchradd Cathays i ateb y galw o fewn ei dalgylch a'r ardal ehangach ei gytuno gan y Cabinet ym mis Hydref 2021 yn amodol ar benderfyniadau pellach gan gynnwys caniatâd y Comisiwn Elusennau mewn perthynas â safle'r Maendy sy'n cael ei ddal mewn ymddiriedolaeth elusennol.
226. Mae Ysgol Uwchradd Cathays ar hyn o bryd yn gwasanaethu dalgylch sy'n cynnwys dalgylchoedd ysgolion cynradd Ysgol Gynradd Albany, Ysgol Gynradd Allensbank ac Ysgol Gynradd Gladstone. Mae'r dalgylch hwn yn llai poblog na dalgylchoedd ysgolion eraill yng Nghaerdydd, gyda rhai ohonynt yn ymestyn dros ardal ddaearyddol fwy o lawer ac mae ganddynt boblogaethau o ddisgyblion sy'n uwch na'u capasiti presennol neu arfaethedig.
227. Felly byddai angen ymgynghori ar newidiadau i ddalgylchoedd ysgolion uwchradd cymunedol Saesneg ar yr adeg briodol er mwyn darparu cydbwysedd addas a chynaliadwy yn y cyflenwad o leoedd a'r nifer sy'n manteisio arnynt.

Ymgynghoriad Aelodau Lleol (Ile bo hynny'n briodol)

228. Bydd Aelodau Lleol Cathays, Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd yn cael eu hymgyngori ar y cynigion.

Rhesymau dros yr Argymhellion

229. Cydbwysu'r ddarpariaeth ysgolion cynradd cymunedol cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg i wasanaethu Cathays a rhannau o Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd.

Effaith y cynigion ar y Gymraeg

230. Yn 2017, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei strategaeth Gymraeg Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg yn unol ag Adran 78 Deddf Llywodraeth Cymru 2006. Mae'r strategaeth yn cefnogi 'hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg'. Ei nod yn y tymor hir yw i Gymru gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.
231. Mae'r strategaeth yn enwi addysg drochi cyfrwng Cymraeg fel y 'prif ddull o sicrhau bod plant yn gallu datblygu eu sgiliau Cymraeg, ac o greu siaradwyr newydd' (Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg, tud 21). Felly, bydd argaeledd addysg Gymraeg yn allweddol i gyrraedd y targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg.
232. Y targed cenedlaethol yw:
- *Cynyddu cyfran pob grŵp blwyddyn ysgol sy'n derbyn addysg Gymraeg o 22 y cant (yn seiliedig ar 7,700 o ddysgwyr saith oed yn 2015/16) i 30 y cant (tua 10,500 ym mhob grŵp blwyddyn) erbyn 2031, ac yna 40 y cant (tua 14,000 ym mhob grŵp blwyddyn) erbyn 2050.*
233. Cydnabyddir yn y strategaeth y bydd y dull yn amrywio ar draws gwahanol ranbarthau yng Nghymru yn dibynnu ar nodweddion eu poblogaethau. Mae'r strategaeth hefyd yn nodi ardaloedd sydd â dwysedd poblogaeth uchel ond canran is o siaradwyr Cymraeg fel ardaloedd sydd â photensial penodol ar gyfer twf.
234. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i 'Gaerdydd wirioneddol ddwyieithog' gan gynnwys tyfu'r sector addysg Gymraeg ar draws pob cyfnod er mwyn cynyddu nifer y bobl o bob oed sy'n dod yn rhugl yn y Gymraeg a'r Saesneg gyda'r hyder a'r awydd i ddefnyddio eu holl ieithoedd ym mhob agwedd ar eu bywydau.
235. Yn sail i'r weledigaeth hon mae'r egwyddorion canlynol:
- Cymhwysu egwyddorion y 'cymdogaethau 15-munud' i sicrhau bod pob dysgwr yn gallu cyrchu addysg Gymraeg o fewn pellter rhesymol i'w gartref.
 - Gall pob plentyn yn y ddinas ddewis derbyn eu haddysg yn yr iaith o'u dewis gyda manteision addysg ddwyieithog yn cael eu hyrwyddo'n weithredol i bob rhiant o eni'r plentyn.
 - Bydd dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn cael cyfle ieithyddol cyfartal.
236. Er mwyn gwireddu'r weledigaeth hon, bydd y Cyngor yn sicrhau:

- Mwy o blant meithrin / tair oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
 - Mwy o blant dosbarth derbyn / pump oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
 - Cynnydd yn y ddarpariaeth Gymraeg ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn unol â'r dyletswyddau a osodir gan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys Addysg (Cymru) 2018;
237. Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Cyngor yn nodi cyfres o ymrwymadau uchelgeisiol i adeiladu ar y cynnydd a wnaed hyd yma. Mae'r CSCA yn ymrwymo'r Cyngor i sicrhau capasiti ledled y ddinas yn y sector Cymraeg cynradd ar 10% uwchlaw'r nifer a ragamcenir ar oed Derbyn i gefnogi twf a chaniatáu derbyn yn ystod y flwyddyn a hyblygrwydd ar gyfer pontio. Mae hyn yn cynnwys darparu capasiti cyfrwng Cymraeg newydd ar lefel gynradd erbyn 2025 - 2026. Rhagwelir y byddai effaith gadarnhaol ar y Gymraeg o ganlyniad i'r cynigion hyn.
238. Mae'r cynigion yn ceisio bod yn gyson â Strategaeth Caerdydd Ddwieithog ac yn cefnogi'n gryf strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg drwy gyfrannu at gyflawni'r targedau a nodir yn strategaeth Cymraeg 2050.
239. Mae'r cynigion yn ymateb yn uniongyrchol i'r Deilliannau CSCA canlynol:
- Deilliant 1 - Mwy o blant meithrin/plant tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
 - Deilliant 2 - Mwy o blant dosbarth derbyn / plant pump oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
240. Gall y cynigion hefyd sicrhau cyfle i ddarparu cyfleusterau sy'n ymateb i Ddeilliant 6 - Cynnydd yn narpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY)
241. Mae ysgolion yn gwasanaethu ystod amrywiol o gymunedau ac yn adlewyrchu eu poblogaeth leol i raddau helaeth; fodd bynnag, cydnabyddir bod yr ysgolion cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd yn llai amrywiol nag ysgolion cyfrwng Saesneg. Mae targedau a ffrydiau gwaith o fewn CSCA mabwysiedig Caerdydd yn ceisio mynd i'r afael â hyn.
242. Byddai'r cynigion yn cael mwy o effaith ar y boblogaeth sy'n agosach at yr ysgol nag ar y ddinas gyfan.
243. Mae'r Cyngor yn parhau i weithio'n agos ac yn adeiladol gyda phartneriaid ar ei Fforwm Addysg Gymraeg, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r sectorau meithrin, cynradd, uwchradd ac addysg bellach, gofal plant, RhAG a Llywodraeth Cymru. Mae'r Fforwm hwn yn cyflwyno gwybodaeth ar gyfer cynllunio lleoedd cyfrwng Cymraeg, er mwyn parhau i sbarduno cynllun y Cyngor i gynyddu mewn modd cynaliadwy niferoedd y dysgwyr mewn

ysgolion Cymraeg a'r rhai sy'n dysgu Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg.

244. Mae'r Cyngor, a'i bartneriaid ar y Fforwm Addysg Gymraeg, yn ymrwmo i sbarduno cynnydd yn nifer y disgyblion sy'n cael eu haddysgu trwy gyfrwng y Gymraeg, i gyflawni'r targedau yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Caerdydd, ac i gyflawni'r targedau a nodir yn strategaeth Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru.
245. Mae'r Cyngor yn parhau i fonitro cyfraddau genedigaethau, y boblogaeth sy'n debygol o ddeillio o dai newydd a'r patrymau o ran nifer y plant sy'n mynd i ba ysgolion cynradd ac uwchradd Cymraeg, er mwyn rhoi cynlluniau priodol ar waith i fodloni unrhyw gynnydd yn y galw.
246. Felly, mae'n rhaid i'r Cyngor ehangu'r ddarpariaeth ysgolion mewn modd strategol ac amserol nad yw'n amharu ar y ddarpariaeth bresennol. Mae'n anochel y byddai darpariaeth ysgolion cynradd Cymraeg sy'n ehangu'n sylweddol neu'n gyflym yn cael effaith ar y nifer sy'n manteisio ar leoedd mewn ysgolion eraill ac, yn ei thro, ar allu ysgolion i gydbwyso cyllidebau ac i ddenu neu gadw staff.
247. Mae dyheadau'r Cyngor ar gyfer cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg, a Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru, yn cynnig newid sylweddol. Mae Cymraeg 2050 yn gosod targedau cenedlaethol ar gyfer addysgu 40% o ddysgwyr mewn ysgolion Cymraeg, a 30% arall o ddysgwyr mewn ysgolion Saesneg yn dod yn rhugl yn y Gymraeg. Ar hyn o bryd, mae tua 17% o blant Caerdydd sy'n dechrau addysg gynradd yn cael eu haddysgu mewn ysgolion neu ddsbarthiadau Cymraeg.
248. Mae'r cynnig hwn yn ceisio cynyddu nifer y lleoedd ysgolion cynradd Cymraeg sydd ar gael yn yr ardal, ac yn ceisio gweithredu'r newid yn y fath fodd fel y cyfyngir ar y potensial i gael effaith negyddol ar ysgolion sy'n bod eisoes.
249. Mae perygl y gall darparu lleoedd ychwanegol mewn ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg atal y twf mewn ysgolion lleol eraill; fodd bynnag, mae CSCA Caerdydd yn nodi ymrwymiad i ddatblygu a gweithredu gwaith hyrwyddo wedi'i dargedu ar y cyd â Chaerdydd Ddwieithog i gynyddu'r niferoedd sy'n manteisio ar leoedd cyfrwng Cymraeg mewn ardaloedd lle mae galw isel.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

250. Yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, mae'r Cyngor wedi ymrwmo i ddarparu ysgolion lleol i blant lleol, ynghyd ag annog y defnydd o ddulliau cynaliadwy o deithio i ysgolion, megis cerdded a beicio. Mae pob prosiect ysgol yn ystyried materion trafndiaeth allweddol pan gaiff y prosiectau eu cynllunio ac yn ystyried yr angen i ddarparu llwybrau mwy diogel i annog cerdded, beicio a dulliau teithio llesol eraill i'r ysgol.
251. Yng ngoleuni'r pandemig a chyda'r buddsoddiadau presennol mewn TGCh ledled y ddinas, gellir lleihau symudiadau myfyrwyr ymhellach wrth

i dechnoleg symudol ddatblygu ymhellach gan ganiatáu dulliau addysgu hyblyg. Mae gan y rhain y potensial i arwain at Gynllun Teithio mwy effeithlon a chyfrannu ymhellach at dargedau'r Cyngor i leihau ei allyriadau carbon.

Goblygiadau Ariannol

252. Diben yr adroddiad hwn yw ystyried argymhelliad i gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar gynigion ar gyfer darpariaeth ysgol gynradd i wasanaethu Cathays a rhannau o Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd. Ni fyddai ystyried y cynigion hyn ac ymgynghoriadau yn y dyfodol yn arwain at unrhyw ymrwymadau ariannol ar hyn o bryd.
253. Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg lefel uchel o'r goblygiadau refeniw posibl ar draws sawl opsiwn. Tra bod cyllideb pob ysgol yn seiliedig yn bennaf ar sail niferoedd disgyblion, dylid ystyried yr effaith bosibl ar gyllideb ddirprwyedig yr ysgolion. Mae hyn yn cynnwys gostyngiad posibl yng nghyfundaliadau'r fformiwla ariannu pe bai ysgolion yn cael eu cyfuno, ochr yn ochr ag arbedion staffio, yn enwedig mewn perthynas â rolau arwain. Byddai'r arbedion hyn yn aros o fewn cyllid dirprwyedig yr ysgolion a gellid eu hailddosbarthu er budd pob Ysgol Gynradd. Yn ogystal, gallai rhai o'r opsiynau arwain at fwy o sefydlogrwydd ariannol yn y dyfodol yn enwedig yng ngoleuni niferoedd isel mewn ysgolion un dosbarth mynediad, y mae newidiadau bach mewn niferoedd derbyn yn cael effaith fwy niweidiol arnynt.
254. Bydd angen ystyried cyllid o ddiswyddiadau ychwanegol yn achos cau ysgolion, yn ddibynnol ar yr opsiwn sy'n cael ei ddatblygu. Efallai y bydd adleoli yn gallu lliniaru rhai costau, ond bydd angen gwerthusiad ariannol llawn unwaith y bydd sefydliad ysgolion a sefydliadau gweithwyr yn y dyfodol wedi'u cwblhau.
255. Bydd angen lliniaru unrhyw ddiffyg mewn balansau ysgolion cymaint â phosibl cyn eu dileu pe bai ysgolion yn cau. Bydd angen ariannu unrhyw ddiffyg sy'n weddill o gronfeydd wrth gefn neu falansau i'w nodi o fewn Addysg.
256. Bydd angen blaenoriaethu unrhyw gostau cyfalaf sy'n codi trwy'r opsiynau hyn o fewn y rhaglen Adnewyddu Asedau. Fel y nodwyd yn yr adroddiad mae gwaith sydd wedi'i gynllunio i ysgolion categori C presennol eisoes wedi'u cynnwys o fewn y rhaglen. Gall unrhyw waith mewn perthynas â safleoedd cyfrwng Cymraeg ddefnyddio'r grant cyfalaf a ddarperir gan Lywodraeth Cymru yn y lle cyntaf. Bydd rhaid i unrhyw ofyniad ychwanegol ddod o gyllidebau sy'n bodoli eisoes. Bydd unrhyw gynigion yn y dyfodol yn gofyn am werthusiad ariannol llawn a bydd angen nodi'r cyllid cyfalaf angenrheidiol cyn y gall unrhyw gynlluniau symud yn eu blaen, gan gynnwys unrhyw addasiadau i ysgolion presennol. Dylid nodi hefyd bod rhaid trin unrhyw waith cynnal a chadw neu waith atgyweirio i adeiladau y disgwylir iddynt weithredu am lai na blwyddyn fel gwariant refeniw a bydd angen ei ariannu trwy Gronfa Refeniw Wrth Gefn CTY.

257. Dylai'r gwneuthurwr penderfyniadau fod yn sicr o fforddiadwyedd cyffredinol unrhyw brosiectau neu gynlluniau a wneir a dylent hefyd ystyried yr effaith ar gynaliadwyedd ysgolion eraill o fewn yr ardal leol a nodwyd, gan gynnwys niferoedd disgyblion a risgiau ariannol.
258. Bydd angen gofyn am gyngor TAW penodol mewn perthynas â chyfnewid tir a gwaith mewn perthynas â'r esgobaeth/tir a feddiannir gan ymddiriedolaeth.

Goblygiadau Cyfreithiol (gan gynnwys Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb lle bo hynny'n briodol)

259. O dan Ddeddf Addysg 1996, mae dyletswydd statudol gyffredinol ar y Cyngor i hyrwyddo safonau addysg uchel ac i gynnig digon o leoedd ysgol i ddisgyblion o oedran ysgol gorfodol. Mae gan rieni hawl i fynegi eu bod yn ffafrio ysgol y dymument i'w plentyn ei mynychu o dan adran 86 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998, ond nid yw hyn yn rhoi hawl i fynychu ysgol benodol, gan y gellir gwrthod ceisiadau o hyd lle byddai hyn yn rhagfarnu'r ddarpariaeth addysg effeithlon neu ddefnyddio adnoddau'n effeithlon.
260. Gall awdurdod lleol wneud cynigion trefniadaeth ysgolion, gan gynnwys gwneud 'addasiadau a reoleiddir' i ysgol gymunedol neu ysgol feithrin a gynhelir o dan adrannau 42-44 Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013. Mae rhai o'r cynigion a nodir yn yr adroddiad hwn yn gyfystyr â chynigion y mae'n rhaid eu cyhoeddi yn ogystal â 'newidiadau a reoleiddir', a rhaid eu hystyried gan roi sylw i ddarpariaethau Deddf 2013 a Chod Trefniadaeth Ysgolion 2018, sy'n nodi ffactorau i'w hystyried mewn perthynas â gwahanol gynigion, y gweithdrefnau statudol, y gofynion a'r canllawiau cyfreithiol.

Cau Ysgolion Cynradd Allensbank a Gladstone, a'u disodli ag Ysgol Gynradd dau ddosbarth mynediad newydd

261. Mae'r opsiynau o gau ac agor yr ysgolion hyn a gynhelir, a sefydlu ysgol newydd â dau ddosbarth mynediad, yn gyfystyr â chynigion y mae'n rhaid eu cyhoeddi o dan adran 48 Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013.

Trosglwyddo ysgolion a/ neu newid ystodau oedran neu ddosbarthiadau mynediad

262. Mae'r adroddiad hwn yn cadarnhau na fyddai'r un o'r opsiynau a gynigir yn gweld unrhyw ysgol yn symud mwy na 1.609344 cilomedr (un filltir) o brif fynedfa bresennol i'r ysgol. Felly, er nad yw hyn yn gyfystyr â newid rheoledig byddai'r cynigion eraill, gan gynnwys unrhyw newid yn yr ystod oedran i gynnwys meithrinfa neu ostyngiad neu ehangu capasiti parhaol.

Adleoli Santes Monica ac ehangu'r ystod oedran i gynnwys dosbarth meithrin.

263. Rhaid i'r cynigion ynghylch newid ystod oedran Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica a'r posibilrwydd o'i hadleoli gael eu cynnig

gan Gorff Llywodraethu'r Ysgol a bwriad yr adroddiad hwn yw nodi'r cynigion hyn fel rhan o gyd-destun ehangach y drefniadaeth ysgol a gynigir.

Gofynion Ymgynghori

264. Pan gynigir cynnydd yng nghapasiti ysgol, rhaid i'r Cyngor ystyried tystiolaeth o angen/galw presennol neu yn y dyfodol yn yr ardal am leoedd ychwanegol, gan gyfeirio at gategori iaith yr ysgol (a chymeriad crefyddol / y rhyw a dderbynnir os yw'n berthnasol). Yn achos darpariaeth cyfrwng Cymraeg byddai hyn yn cynnwys asesiad o'r galw am addysg Cyfrwng Cymraeg (a gynhelir yn unol ag unrhyw reoliadau a wneir o dan adran 86 Deddf 2013). Rhaid ystyried hefyd a fydd y cynigion yn gwella mynediad i ddisgyblion anabl yn unol â'r gofynion o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Pan gynigir cau ysgol, rhaid i'r ymgynghoriad gynnwys manylion unrhyw ddewis arall yn lle cau sydd wedi'i ystyried, rhesymau dros ddiystyru'r dewisiadau hyn, manylion am effaith y cynigion ar y gymuned leol a staff yr ysgol a'r wybodaeth sydd angen ei chynnwys yn unol â'r Cod mewn perthynas â manylion am ddarpariaeth amgen a gynigiwyd.
265. Cyn cyhoeddi ei gynigion, mae'n ofynnol i'r Cyngor gynnal ymgynghoriad ar ei gynigion yn unol ag adran 48 y ddeddf honno a Chod Trefniadaeth Ysgolion 2018. Mae'r argymhellion yn ceisio awdurdod i gynnal yr ymgynghoriad statudol hwnnw.
266. Mae cyfraith achosion wedi sefydlu y dylai'r broses ymgynghori:
- (i) gael ei chynnal pan fydd cynigion yn dal i fod ar gam ffurfiannol;
 - (ii) cynnwys digon o resymau a gwybodaeth am gynigion penodol i alluogi ystyriaeth ac ymateb deallus;
 - (iii) rhaid rhoi digon o amser i ystyried ac ymateb; a
 - (iv) rhaid ystyried canlyniad yr ymgynghoriad yn gydwytbodol wrth gwblhau'r penderfyniad.
267. Mae'r Cod Trefniadaeth Ysgolion yn nodi gofynion a chanllawiau manwl pellach mewn perthynas â'r ymgynghoriad statudol, gan gynnwys y gofyniad i gyhoeddi dogfen ymgynghori (a chynnwys y ddogfen honno), cyfnod ymgynghori o 42 diwrnod o leiaf gan gynnwys o leiaf 20 diwrnod ysgol, a rhestr o ymgynghoreion statudol, gan gynnwys rhieni, disgyblion, cyrff llywodraethu, cyrff crefyddol, Gweinidogion Cymru ac Estyn. Yn dilyn yr ymgynghoriad cyhoeddus, mae'n ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi adroddiad ymgynghori, sy'n nodi'r materion a godwyd gan ymgynghoreion a'i ymateb i'r materion hynny. Bryd hynny, caiff adroddiad pellach ei gyflwyno i'r Cabinet i benderfynu sut i fwrw ymlaen.
268. Bydd y cynigion mewn perthynas â defnyddio'r tir ac adeiladau ar y safleoedd ysgol yn destun cytundeb gan gorff llywodraethu'r ysgol ac unrhyw delerau ac amodau cysylltiedig ac yn amodol ar ddiwydrwydd dyladwy llawn mewn cysylltiad â theitlau i dir sydd i'w wneud gan y Gwasanaethau Cyfreithiol, cyn ymrwymo i unrhyw gontract ar gyfer gwaith

269. Os eir â'r cynigion yn eu blaen, bydd gofyn pennu'r trefniadau derbyn, gan gynnwys y niferoedd derbyn a'r dalgylchoedd, yn dilyn ymgynghoriad, yn unol â'r Cod Derbyn i Ysgolion a'r Rheoliadau Addysg (Penderfynu ar Drefniadau Derbyn) (Cymru) 2006.
270. Wrth ystyried y cynigion, rhaid i'r Cyngor barchu ei ddyletswyddau cyfle cyfartal sector gyhoeddus o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (gan gynnwys dyletswyddau penodol i'r sector gyhoeddus yng Nghymru). Yn unol â'r dyletswyddau cyfreithiol hyn, rhaid i Gynghorau wrth wneud penderfyniadau dalu sylw dyledus i'r angen i (1) waredu gwahaniaethu anghyfreithlon, (2) hyrwyddo cyfle cyfartal a (3) meithrin perthnasoedd da ar sail nodweddion gwarchoddedig. Y nodweddion gwarchoddedig yw: oed, aillbennu rhywedd, rhyw, hil – gan gynnwys tras ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd, anabledd, beichiogrwydd a mamolaeth, priodas a phartneriaeth sifil, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd neu gred – gan gynnwys diffyg cred. Dylid cynnal Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb i nodi'r goblygiadau o ran cydraddoldeb a dylid rhoi sylw dyledus i ganlyniadau'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb.
271. Rhaid i'r Cyngor fod yn ystyriol hefyd o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau'r Gymraeg ac ystyried effaith ei gynigion ar y Gymraeg. Dylai'r cynnig cynyddu'r ddarpariaeth addysg cyfrwng Gymraeg gael effaith gadarnhaol ar y defnydd o'r Gymraeg a chefnogi nodau Cynllun Strategol Gymraeg mewn Addysg cymeradwy'r Cyngor a Strategaeth Caerdydd Ddwieithog.
272. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gofyn bod y Cyngor yn ystyried sut bydd y cynigion yn cyfrannu at fodloni ei hamcanion lles (a nodir yn y Cynllun Corfforaethol). Rhaid i aelodau fod yn fodlon hefyd bod y cynigion yn cydymffurfio â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, sy'n ei gwneud yn ofynnol i anghenion y presennol gael eu bodloni heb gyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i fodloni eu anghenion eu hunain.
273. Bydd cyngor cyfreithiol pellach yn cael ei gynnig wrth i gynigion gael eu datblygu.

Goblygiadau o ran AD

274. Mae'r canlynol yn nodi'r goblygiadau Adnoddau Dynol sy'n cwmpasu ystod yr opsiynau:

Adleoli

275. Byddai'r cynnig i adleoli ysgol yn gofyn am lefelau uchel o ymgynghori â staff ac undebau llafur, cynlluniau cyfathrebu clir ynghylch y trefniadau ar gyfer pontio o un safle ysgol i'r llall. Dylid sicrhau cyfranogiad staff wrth ddatblygu manylebau neu ddyluniadau adeiladu.

Mwy ar y Gofrestr

276. Byddai cynigion i gynyddu capasiti ysgol yn gofyn i'r Corff Llywodraethol perthnasol ystyried gofynion y gweithlu yn barod ar gyfer yr ehangu. Byddai'r Corff Llywodraethu'n cael ei annog i ymgymryd â'r gwaith hwn yn unol â'r Fframwaith AD Cynllunio Trefniadaeth Ysgolion. Byddai'r Gwasanaethau Pobl AD yn rhoi cyngor, cymorth ac arweiniad i'r Corff Llywodraethu ar gyfer y broses o gynllunio'r gweithlu a phrosesau recriwtio dilynol.

Cau Ysgolion

277. Yn y cyfnod cyn cau'r ysgolion yn unol â'r hyn a gynigir, byddai'r Cyngor yn gweithio gyda'r Pennaeth a'r Corff Llywodraethu i sicrhau bod staff yn parhau i dderbyn cymorth ac anogaeth yn ystod sefyllfa a allai fod yn anodd. Byddai angen dechrau'r ymgynghoriad llawn gyda staff ac undebau llafur yn syth ar ôl canlyniad yr adroddiad hwn. Mae cau ysgol yn cyflwyno risg bosibl i staff a allai colli eu swydd a byddai angen rheoli hyn yn unol â Pholisi Adleoli a Diswyddo'r ysgol.

Ysgol newydd

278. Mae creu ysgol newydd sydd wedi ei sefydlu o ganlyniad i'r cynigion y cytunwyd arnynt yn cyflwyno cyfleoedd i recriwtio ac adleoli. O dan Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006, Corff Llywodraethu Dros Dro yr ysgol newydd sy'n gyfrifol am benodi staff. Bydd y Cyngor yn annog y corff llywodraethu dros dro newydd i weithredu proses recriwtio wedi'i chlustnodi i'r staff hynny y mae cau'r ysgolion wedi effeithio arnynt.
279. Y mater cyntaf y mae'n rhaid i'r Corff Llywodraethu Dros Dro ei ystyried yw trefniadau arweinyddiaeth yr ysgol newydd a strwythur y staff o fewn yr ysgol. Mae creu'r Corff Llywodraethu Dros Dro mewn da bryd yn hanfodol i hyn. Mae Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006, fel y'u diwygiwyd, yn caniatáu proses recriwtio wedi'i chlustnodi i swyddi Penaethiaid a Dirprwy Benaethiaid mewn sefyllfaoedd ad-drefnu ysgolion. Er mai mater i'r Corff Llywodraethu Dros Dro yw hwn, fel sy'n arferol o dan yr amgylchiadau hyn, byddai'r Cyngor yn cynghori'r Corff Llywodraethu Dros Dro i hysbysebu'n genedlaethol ar gyfer swyddi Penaethiaid a Dirprwy Benaethiaid a rhoi proses recriwtio gadarn ar waith i benodi tîm arwain o ansawdd uchel. Byddai Gwasanaethau Pobl AD yn gweithio gyda'r Corff Llywodraethu Dros Dro i gefnogi'r broses recriwtio.

Adleoli

280. Un o ddyheadau allweddol y Cyngor yw lleihau nifer y staff drwy adleoli cynifer ag y bo modd yn hytrach nag ymddiswyddo gwirfoddol neu orfodol. Felly, mae'r Cyngor yn ymrwymedig i sicrhau cynifer o gyfleoedd â phosibl i staff ysgolion i sicrhau cyflogaeth mewn ysgolion eraill yng Nghaerdydd trwy adleoli i swyddi gwag mewn ysgolion eraill yng Nghaerdydd.

281. Byddai'r trefniadau adleoli hefyd yn cael eu hystyried pe bai'r penderfyniad yn cael ei wneud i adleoli'r dosbarth Lleferydd ac Iaith o Ysgol Gynradd Allensbank i gylch gwaith Corff Llywodraethu ysgol arall.
282. Byddai cymorth llawn yn cael ei gynnig i staff yr ysgol a'r cyrff llywodraethu gan Wasanaethau Pobl AD trwy gydol y broses ad-drefnu. Byddai hyn yn golygu mynychu cyfarfodydd ymgynghori, cyfarfodydd â staff yr ysgol lle bo hynny'n briodol a dosbarthu dogfen Cwestiynau Cyffredin.

Goblygiadau o ran Eiddo

283. Mae'r Adran Ystadau Strategol yn cydnabod bod angen ymgynghoriad cyhoeddus ar gyfer darparu addysg cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg yn ardaloedd trefol Cathays, rhannau o Gabalfa, y Mynydd Bychan, Ystum Taf a Phlasnewydd. Mae nifer o safleoedd Addysg presennol wedi'u rhestru a'u cynnwys fel opsiynau i ymgynghori arnynt.
284. Ar hyn o bryd, ac wrth weithio ar y cyd â'r adran gyfreithiol, gall yr adran Ystadau roi manylion perchnogaeth tir penodol ar gyfer pob safle a amlinellir. Mae'r gwaith hwn eisoes wedi dechrau ond mae'r wybodaeth berthnasol am bob teitl wrthi'n cael ei chadarnhau ar hyn o bryd a bydd manylion yn cael eu rhannu gyda'r tîm Addysg os nad yw unrhyw un o'r opsiynau sy'n cael eu hystyried yn cydymffurfio â'r caniatâd sydd gan y Cyngor o fewn ei berchnogaeth gyfreithiol.
285. Bydd Ystadau Strategol yn parhau i gefnogi'r adran Addysg ym mhob mater sy'n ymwneud â thir er mwyn cyflawni ei swyddogaeth statudol.

Goblygiadau Traffig a Thrafnidiaeth

286. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i sicrhau bod gan bob ysgol yng Nghaerdydd Gynllun Teithio Llesol erbyn 2022. Mae cynlluniau o'r fath yn nodi camau gan yr ysgol i gynorthwyo ac annog teithio llesol i'r ysgol ac yn nodi unrhyw welliannau i seilwaith ar ac oddi ar y safle sy'n angenrheidiol i hwyluso teithiau llesol. Mae swyddogion Cynlluniau Teithio Llesol y Cyngor wedi bod yn gweithio gydag ysgolion i ddatblygu'r rhain ac mae'r pedair ysgol wedi rhoi Cynllun Teithio Llesol ar waith ar gyfer eu safle presennol.
287. Bydd gofyn bod gan bob ysgol (yn cynnwys y rhai sydd wedi eu haildrefnu) gynllun o'r dechrau.
288. Bydd swyddogion Cynlluniau Teithio Llesol yn parhau i weithio gyda'r ysgolion wrth adolygu a datblygu ymhellach eu Cynlluniau Teithio Llesol presennol fel y bo'n briodol i gyd-fynd ag unrhyw newid mewn amgylchiadau. Gallant helpu i ymgysylltu ar y Cynlluniau Teithio Llesol fel rhan o'r gwaith o greu mwy o leoedd ac unrhyw newidiadau mewn lleoliad carfannau ysgol i safleoedd eraill.
289. Ar ôl ad-drefnu'r ysgolion, bydd y Cyngor yn monitro'r amodau y tu allan i'r ysgolion ar eu newydd gwedd er mwyn gweld a oes angen unrhyw fesurau pellach megis cyfyngiadau parcio. Bydd y cwmpas ar gyfer cyflwyno cyfyngiadau parcio yn cael ei ymchwilio a'i roi ar waith lle bo'n briodol fel

mesur cost isel i helpu i annog pobl i beidio â defnyddio'r car i deithio pellter byr, gwneud yr amgylchedd y tu allan i bob ysgol yn fwy diogel ac yn fwy ffafriol i gerdded, sgwtera a beicio a gwneud y mwyaf o deithio llesol i'r ysgol.

290. Mae Tîm Diogelwch ar y Ffyrdd y Cyngor eisoes yn darparu rhaglen o hyfforddiant beicio a hyfforddiant i gerddwyr i annog pobl i fanteisio ymhellach ar deithio llesol i'r ysgol. Bydd y cymorth hwn yn parhau fel rhan o'r ymgysylltu a'r cymorth parhaus a ddarperir gan Dîm Teithio Llesol Ysgolion y Cyngor ar ddatblygu a darparu Cynlluniau Teithio Llesol.
291. Bydd adeiladu'r llwybr Beicio 1.2 newydd ar hyd Teras Cathays, Heol yr Eglwys Newydd a Heol Allensbank yn darparu cyfleuster beicio newydd sy'n cysylltu'n uniongyrchol â safleoedd presennol Ysgol Gynradd Allensbank, Ysgol Gynradd Gladstone ac Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica.
292. Lle nodir y bydd rhai disgyblion yn gymwys i gael trafndiaeth ysgol oherwydd eu hanghenion dysgu ychwanegol (e.e. ar gyfer disgyblion CAA), bydd y cyfleusterau ar gyfer gollwng a chasglu disgyblion yn cael eu hadolygu er mwyn nodi unrhyw welliannau angenrheidiol.

Asesiadau o Effaith

293. Mae'r Asesiad o'r Effaith Sengl ar Gydraddoldeb cychwynnol wedi'i wneud ac wedi ei atodi fel Atodiad 10. Mae hyn yn cynnwys Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, Asesiad Effaith ar Hawliau Plant ac Asesiad Effaith ar y Gymraeg. Byddai gofyn am farn y rhanddeiliaid yn rhan o'r ymgynghoriad a byddai'r asesiad yn cael ei adolygu fel rhan o'r dadansoddiad ar ôl ymgynghori.
294. Byddai'r Cyngor hefyd yn gofyn am farn cymunedau'r ysgol a'r gymuned ehangach er mwyn llywio Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned, cyn ac yn ystod y cyfnod ymgynghori.

ARGYMHELLION

Argymhellir bod y Cabinet yn

1. awdurdodi swyddogion i ymgynghori ar y cynigion a amlinellir ym mharagraff 122, i'w rhoi ar waith o fis Medi 2025.
2. nodi'r cynnig ar gyfer ymestyn ystod oedran Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i gynnwys dosbarth meithrin o 32 o leoedd rhan amser a throsglwyddo'r ysgol i safle presennol Ysgol Mynydd Bychan o fis Medi 2025.
3. nodi bod y broses ymgynghori statudol ar y cynnig i sefydlu darpariaeth feithrin a throsglwyddo Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica i'w chynnal gan gorff llywodraethu'r ysgol a chyfarwyddo swyddogion i ddarparu pob cymorth rhesymol yn hyn o beth.

4. awdurdodi'r Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes i ymateb yn ffurfiol ar ran y Cyngor i'r ymgynghoriad cyhoeddus a gyhoeddwyd gan gorff llywodraethu Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru Santes Monica maes o law.
5. nodi y bydd swyddogion yn dod ag adroddiad ar ganlyniad yr ymgynghoriad i gyfarfod yn y dyfodol i geisio cymeradwyaeth i fwrw ymlaen i gyhoeddi cynigion yn unol ag adran 48 Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013.

UWCH SWYDDOG CYFRIFOL	Melanie Godfrey
	17 Mawrth 2023

Dogfennau cefndirol:

Cod trefniadaeth ysgolion 2013

Mae'r atodiadau canlynol ynghlwm:

- Atodiad 1: Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Caerdydd
- Atodiad 2: Adroddiad Cabinet, 17 Mehefin 2021
- Atodiad 3: Amcanestyniadau a Rhagolygon
- Atodiad 4: Map dalgylch cyfrwng Cymraeg
- Atodiad 5: Map dalgylch cyfrwng Saesneg
- Atodiad 6: Dadansoddiad cyfrifiad ysgolion - data demograffig
- Atodiad 7: Cyfluniad safle Opsiwn 1
- Atodiad 8: Cyfluniad safle Opsiwn 2
- Atodiad 9: Cyfluniad safle Opsiwn 3
- Atodiad 10: Asesiad Effaith Sengl